

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Dispvtatio IX. De suscipiente Sacramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

SECTIO I.

De dispositione requista in eo, qui suscipit Sacramentum.

Th. Sanchez.

Solum ad sanctitatem conferandam, non exerceatur absque suo fine sanctitatis ponenda. In matrimonio tamen potest ex iusta causa aliquis fingere exterius consensum, quem interius non habet; ut cum aliis docet Thomas Sanchez lib. 1. de Marim. diff. 11. n. 2. quia nimis sequitur conditiones contractuum, in quibus ex iusta causa licet aliquando contrahentibus fingere consensum, quem vere non habent; nec debuit propter reuerentiam sacramenti priuari contrahens hac facultate in contraetu matrimonij. Similiter ergo reuerentia sacramenti, qua in aliis sacramentis obligat ministrum ad non conferendum indigno, non debuit obligare ministrum matrimonij; quia propter rationem contractus ordinatus ad utilitatem contrahentis non est tanta obligatio attendendi ad reuerentiam sacramenti.

232. Hinc infero, quid dicendum sit, quando excommunicatus toleratus inducit alium ad matrimonium, an possit acceptare; in quo casu P. Sanchez d. lib. 7. diff. 9. n. 8. infin. dicit, praeventum ab excommunicato ideo posse acceptare; quia per hoc non inducit alium ad peccatum indigna susceptionis, cum possit, si velit, absolutionem obtinere & licet suscipere, si vero excommunicatus absolutionem obtinere non posset, tunc nullo modo licet et cum illo tunc contrahere, quia non potest excommunicatus licet contrahere praeveniendo, licet posset quando ab alio praevenitur propter permissionem Conc. Constantiens. supra explicatam. Hoc tamen durum mihi videtur, quia poterit ad minus ille, qui praevenitur ab excommunicato, ipse denuo petere ab ipso matrimonium; non enim priuatur iure, quod habet ad petendum, & inducendum excommunicatum; tunc autem iam excommunicatus poterit licet contrahere etiam nondum absolutus, quando absolutionem obtinere non potest; quia in favorem alterius potest ipse potest communicare cu eo licet; ergo etiam si excommunicatus praeveniat, adhuc non excommunicatus poterit acceptare, si fiat de inducto inducens, & petens, prout uno verbo fieri potest. Quid vero dicendum, quando vterque esset excommunicatus, tractat late idem Sanchez ibi n. 11.

DISPUTATIO IX.

De suscipiente Sacramentum.

SECTIO I. De dispositione requista in eo, qui suscipit Sacramentum.

SECTIO II. Virum cum aequali dispositione aequali gratiam semper adulti suscipiant ex usu Sacramentorum.

SECTIO III. Virum, qui suscipit Sacramentum indigno, postea ablato obice, consequatur gratiam sacramentalem; ubi id in primis probatur de Baptismo.

SECTIO IV. Qualis dispositio requiratur ad tollendum obice Baptismo indigno suscepto.

SECTIO V. Resoluuntur alia dubia circa eandem materiam.

SECTIO VI. An alia sacramenta facte suscepta causent gratiam ablato obice.

SECTIO VII. Quae, & qualis intentio requiratur in suscipiente Sacramentum.

Non superioribus multa dicta sunt obiter de subiecto suscipiente sacramentum: pauca quadam restant nunc breuiter examinanda.

Supponimus ex dictis, à fortiori obligationem I. obligato non suscipiendo indigno sacramentum. Ad hoc enim magis obligat reuerentia sacramenti, quam ad dignè ministrandum; nam ex indigna susceptione sacramentum priuatur suo principali effectu, ad quem significandum institutum est, scilicet gratia sanctificante; quod non prouenit ex indigna administratione, & per consequens redditur falsa significatio ipsius sacramenti, quod institutum est principaliiter ad significandam gratiam, & sanctitatem sufficiens; quam tamen in eo casu non significat præcepto indispicione & obicem subiecti. Qualis autem dispositio requiratur in subiecto, ut sit dispositus, pertinet ad singula sacramenta in particulari. Ad aliqua enim prærequisitum status gratiarum, saltem per se loquendo, quia sunt sacramenta viuorum; ad alia licet non prærequisitum status gratiarum, quia sunt ordinata per se ad dandam primam gratiam, requiritur tamen dolor de peccatis, vel motus aliquis aequivalens; ut in Baptismo, & Penitentia. Sermo autem est de suscipiente adulto; nā in infante certum est, non prærequisitum aliquam dispositionem ad Baptismum; ad alia vero sacramenta, quorum est capax, prærequisitum character baptismalis, & nihil aliud. Quod idem intelligendum est de amente perpetuo, qui nunquam habuit vium rationis, & omnino aequiparatur infanti.

Contra hanc communem, & veram doctrinam, obiecti potest primò, quia licet propter obicem peccati sacramentum non conferat gratiam, non ideo sacramenti significatio erit falsa; nam sacramenta non sunt instituta ad significandam infallibiliter gratiam absolute, sed solum sub conditione, scilicet, si non adit obex, non enim significat gratiam, nisi eo modo, quo eam possunt cauere; cum ergo non possint cauere gratiam absolute, sed solum, quando non est obex, consequens est; ut non significant gratiam, nisi sub eadem conditione; non ergo erit falsa eius significatio ex eo, quod existente obice, non ponatur gratia.

Repondetur; illam communem rationem desumptam ex falsitate significacionis, non esse intelligendam in eo sensu, quasi Deus posito sacramento cum obice, reuera significet falso; id enim non sequitur, cum Deus tunc nec cauferet, nec significet gratiam, sed debet ita intelligi, quod recipies sacramentum cum obice, facit, quod illud signum quod Deus institutus ad significandam absolute gratiam, ponatur in his circumstantiis, in quibus Deus non potest per illud significare absolute gratiam. Nam si Deus institutus sacramenta ad cauandam absolute gratiam, & ideo voluit, quod ponentur tunc solum, quando poterant absolute operari gratiam, nullo existere obice; sic ea instituit ad hoc, ut poneantur tunc solum quando per illa posset absolute significare gratiam. Qui ergo cu obice accipit sacramentum, ponit illud in his circumstantiis, in quibus Deus non potest per illud absolute significare gratiam, & haec ipsa est irreverentia gravis; nimis, ponere signum, quod Deus institutus ad significandam absolute gratiam, in his circumstantiis, in quibus Deus non potest illam absolute significare. Sicut qui adducit Deum in testem rei falsæ, committit irreverentiam grauem in ipsum; quia licet non faciat, quod Deus statim reuera affirmeret falso; facit tamen de se, ut id appearat. Sic qui accipit sacramentum cum obice, licet non

non faciat, ut Deus re ipsa significet falsum, id tamen facit, quantum ex se ponit enim signum à Deo institutum ad significandam absolute gratiam, quando gratia non est absolute, & per consequens ostendit, Deum hic, & nunc significare aliquod falsum, & in hoc consistit illa irreuerentia.

Sed secundum obiectum potest, quia non appetit, adhuc quomodo sacramenti significatio reddatur falsa ex eo, quod non causet gratiam, quando suscipitur, potest enim eam cauare postea, ablatu obice, quod videtur sufficere, vt significet verè gratiam, & sanctitatem; ergo ex eo non siet grauis irreuerentia contra sacramentum, si tunc, quando suscipitur, subiectum non sit dispositum, dum tamen habeat animum disponendi se postea ad participantem effectum sacramenti. Respondetur, tunc etiam reddi falsam significationem sacramenti, quod qui dem non solum significat sanctitatem, ut cuncte subiecti, sed etiam sanctitatem actualem, quando conferuntur: sunt enim omnia sacramenta sanctificationes actuales, quibus consecratur, & sanctificatur subiectum, cui conferuntur, quare sicut redderetur falsa consecratio Ecclesie vel calicis, quando applicaret materia pro tunc incapacinam illa consecratio significat sanctitatem actualem, & praesentem rei consecratam: sic actiones sacramentales non habent, quod principaliiter significant, quando non consecrant, & sanctificant actu subiectum, cui applicantur, quia, vt vidimus in superioribus, & videbimus infra in tract. de Poenitentia, collatio sacramenti est consecratio, & benedictio solemnis à Christo instituta ad consecrandos, & initiandos homines in ordine ad diuersos fines.

Sed contra obiectum tertium: ergo si non confert suum effectum, sacramentum tunc, quando ministeriatur, non poterit postea, ablatu obice, illum conferre. Nam sacramenta non cauunt, nisi quod significant, sunt enim signa practica: si ergo non significant gratiam, & sanctitatem, nisi per modum actuallis confectionis, & benedictionis, non possunt eam cauare, nisi eo modo; vel si aliter eam possunt cauare, ergo aliter etiam eam significant, & per consequens retinebunt significationem veram, licet non cauenter gratiam, quando actu ponuntur.

Respondeo, aliqua sacramenta cauare, gratiam postea recente fictione, de quibus dicemus postea sect. 1. ea tamen ex primaria intentione significare gratiam, & sanctitatem praesentem in subiecto, cui conferuntur: secundum autem, & quasi sub conditione significare sanctificationem subsequentem, si data non fuit suo tempore: vnde licet postea habeant effectum, ablatu obice, atque ita verificantur quoad id, quod quasi secundariò significant; non tamen verificantur quoad id, quod primariò significant. Sicut si dicas: Voueo castitatem, & tursus si eam violauerit, voueo ieiunia; tunc etiam si violata castitate, ieiunia, & impleas id, quod secundariò promisisti, adhuc reus es, & violator voti, quoad id, quod primariò voulisti. Sic se habet promissio illius sacramenti, quod quidem primariò promittit, & significat sanctitatem actualem in subiecto, cui confertur; secundariò autem sanctitatem subsequentem, si suo tempore dara non fuit.

Eodem modo soli potest similis obiectio, quae fieri potest ex sacramento Extremæ-vunctionis, quod quidem videtur significare non solum augmentum gratiae, sed etiam primam gratiam, vt colligitur ex verbis Iacobi: *Et si in peccatis sit remittentur ei;* ergo licet non præsupponat statum gratiae, adhuc eius significatio erit vera, & per consequens non erit obligatio procurandi statum gratiae, antequam re-

cipiatur illud sacramentum. Ad hoc, inquam, respondetur eodem modo, Extremam-vunctionem numerari etiam inter sacramenta viuorum; quia licet possit aliquando conferre primam gratiam ex sua institutione, primariò tamen ordinatur ad conformandum, & roborandum spiritualiter infirmum, augendo eius vires spirituales, secundariò autem, & sub conditione, ad tollenda peccata, si forte inculpabiliter non fuerit obtenta remissio alii remedii: debet enim homo prius procurare veniam peccati alii remedii ad id primariò ordinatis, antequam suscipiat hoc sacramentum, quod ordinatum est ad tollendas reliquias peccatorum, hoc est, quod ex peccatis remanit post alia remedia adhibita: quare primariò significat hoc sacramentum sanitatem contra reliquias peccatorum, hoc est, contra id, quod residuum est ex peccatis, aliis viis, & remedii expulsis. Secundariò significat eorum etiam expunctionem, si casu alieno non fuerint expulsa; quem finem licet sequatur, & habeat veram significationem quoad secundam partem, adhuc erit falsum signum, quoad primatum significatum, quando non fuerint prius alia remedia adhibita contra peccata, propterea adhiberi debuerant.

Dubitari potest, utrum eiūmodi suscepio sacramenti in statu peccati sit adē illicita, vt nullo casu licita reddatur. P. Suarez loquens de sacramento *Suarez*, Eucharistiae *infra disp. 62. sect. 5. in responsione ad 4. argumentum*, nullum videtur agnoscere casum, quod id licitum sit. Hoc tamen nimis durum videtur, quia reverentia sacramenti non videtur ita strictè obligare, vt in nullis circumstantiis debeat ad alia incommoda attendi. Vnde P. Vasquez *tom. 3. disp. 207. Vasquez de Eucharistia, c. 1. n. 3. & 4.* fatetur aliquando, licet *In quibusdam casibus suscepit pio sacramenti in statu peccati sit licita.*

fatetur aliquando, licet *In quibusdam casibus suscepit pio sacramenti in statu peccati sit licita.* scilicet iniquitate posse vt absque peccato possit aliquis scienter indispositus, & in statu peccati Eucharistiam sumere; vt si quis in altari recordatur peccati à se commissi, & ita arctetur angustiis temporis, vt non possit attendere ad habendam contritionem, nisi cessando à sacrificio inchoato cum sui honoris dispendio: tunc enim absque peccato nouo posset sacrificium consummare, & Eucharistiam sumere, quia reverentia sacramenti non obligat cum tanto dispendio proprij honoris. Vnde consequenter idem à fortiori dicendum videtur de aliis sacramentis, in quibus propter eadem inconvenientia, licet raro, occurere posset casus, quo propter angustias temporis homo non posset se ad contritionem præparare, vel excitare, & aliunde non posset absque gravissimo detrimento, vel etiam irreverentia ipsius sacramenti, illud non suscipere. In quibus casibus licet sacramentum non conferret gratiam propter indispositionem subiecti, non tamen contraheretur nouum peccatum, sed esset accessus neuter, hoc est, absque fructu, & absque peccato.

SECTIO II.

Virum cum equali dispositione e qualis gratia semper adulti suscipiant ex usu Sacramentorum.

Diximus, requiri dispositionem aliquam in adultis ad gratiam sacramentalem recipiendam, quæ solet, an dispositio sit unica mensura *Melior minime fer non confert maiorem virtutem sacramentorum.* certe non confert maiorem virtutem sacramentorum. Certum est omnibus Catholicis, Baptismum (quod idem de aliis sacramentis dicendum est) non esse meliorem, aut habere maiorem virtutem ad sanctificandum ex eo, quod minister, qui sacramentum confert, melior sit; ut ex Scriptura probant Patres. Augustin. lib. 4. de Baptismo contra Augustin. Donatistæ,

Auctor sermonis de Baptismo Christi. Nazianz. Nicetas. Chrysostom. Paludan.

I.O.
Quidam con-
fent dari in-
aqualēm gra-
tiam pueri
in Baptismo.

Vasquez.

I.I.
Scotus.

Gabriel.
Caetan.

I.2.
Conc. Trid.

Sacramenta pro inaequali dispositione subiecti can-
fani gratiam inaequaliter.

Damasco.
Ratio desu-
mitur ex con-
gruitate pru-
dentis dispo-
sitionis.

I.3.
Obiectur.

Donatistis, cap. 20, sub finem; & tract. 5, in Ioan. colum. 3.

Auctor sermonis de Baptismo Christi apud Cypri-
num: Nazianzenus *Oratione in sanctum Baptisma*, q.
40. & Nicetas in illam *Orationem*, in illa verba: *nihil
progressum*. Chrysostomus in homilia de redditu suo de
Afia, & alij multi. Inter Catholicos Paludanus in 4.
disp. 4, q. 1, art. 9, n.1. docuit, parvulis aliquando dari
inaequalēm gratiam in Baptismo, non propter me-
liorem ministrium, sed propter voluntatem Dei, qui
eos ad talem gradum gloriae prædestinaverat, vt
homines beati, qui æquare debent in multitudine
Angelos beatos, correspontent etiam illis in gra-
du beatitudinis, vt latera ciuitatis illius sint æqua-
lia. Angelii autem sunt inaequalēs inter se in beatit-
udine; ergo & homines ex aduerso eis correspon-
dentes debent seruare eundem ordinem, & inæquali-
tatem. Alij probant alia ratione (quam immerito
attribuit eidem Paludano), P. Vasquez in *presenti*
disp. 33. c. 4. in *princ.* quia pueri subrogandi sunt in
locum Angelorum, qui ceciderunt, hi autem futuri
erant inæqualēs in gratia, & gloria; ergo & pueri
prædestinati sunt ad inæqualēm gloriam.

Ab hac sententia parum distat Scotus in 4. disp. 4.
q. 7. qui indicat, eos, qui baptizantur cum equali
dispositione, accipere aliquando inæqualēm gra-
tiam, non quidem ita vt excessus proueniat à virtute
Baptismi, sed ex voluntate Dei, qui hunc hominem
elegerat ad talem gradum gloriae, vt contingat
in adultis; vel propter merita parentum, aut mini-
strorum, vel circumstantium, in Baptismo paruulo-
rum. Scotum sequitur Gabriel ibi q. 2. art. 2. concl. 7.
Nec diffinit Caetanus in *presenti* q. 64. art. 1.

Alia sententia per aliud extrellum refertur, quod
scilicet sacramenta eiusdem rationis etiam cum inæ-
quali dispositione semper conferant aequalēm effec-
tum; quia sacramentum, vt est suum effectum, solū
lū exigit non inuenire obicem, qui certè æquē
tollitur per quemcumque gradum dispositionis.
Huius tamen sententia nullum inuenio Auctorem.

His omnibus sententiis opponi videtur doctrina
Concilij Tridentini *sess. 6. c. 7. vbi de iis*, qui per Ba-
ptismum iustificantur, docet, eos accipere iustitiam
inernam, *vnumquemque suam*, secundum mensuram,
quam *Spiritus sanctus* partitur singulis, pro*vultu*, &
secundum propriam cuiusque dispositionem, &c. Ex quibus
verbis imprimis conflat contra secundam senten-
tiā, sacramenta non conferre semper aequalēm
gratiam, sed inæqualēm etiam pro inæquali disposi-
tione recipientis; vt docuit exp̄s̄ Damascenus
lib. 4. c. 20. Ratio autem definiunt ex congruitate
prudentis dispositionis & retributionis, cum enim
gratia non cōsistat in indiuisibili, sed habeat magis,
& minus, & ad eam obtainendam, & impetrandam in
sacramento requiratur dispositio ex parte hominis,
consequens est, vt meliori dispositioni abundan-
tior gratia corresponte. Nam quando homo iusti-
ficatur extra sacramentum, certum est contritioni,
& dispositio magis feruentur correspondere maiori-
rem gratiam; ei enim, qui minus diligit, minus di-
mittitur; ergo cum attrito in sacramento supplet
locum contritionis, debet etiam maiori attritioni
major gratia correspondere.

Dicit aliquis, dispositionem bonam, quam homo
habet tunc, quando recipit sacramentum, habere
multos gradus intensionis. Et quidem non oportet,
quod secundum omnes illos disponant ad effectum
sacramentum, sed solū secundum primum gradum,
cuius inuitu Deus confert effectum sacramenti; re-
liqui autem gradus illius actus boni dignificantur à
gratia data per sacramentum in eodem instanti, &
hunc meritorij de condigno, ad promerendum au-

gmentum gratiae, & gloriae: nihil enim videtur illis
deesse, quo minus sint meritorij de condigno; nam
considerando praeceps primum gradum illius dispo-
sitionis, inuenitur iam totum, quod requiritur, vt
sacramentum conferat gratiam iustificationis; &
per consequens, vt homo ille intelligatur iustificatus
independenter ab aliis gradibus eiusdem actus
boni; ergo inuenitur titulus sufficiens, à quo alij
gradus dignificantur ad merendum de condigno
augmentum gratiae; non ergo dabitur tota illa gra-
tia ex vi sacramenti, sed solū id, quod correspondet
primo gradu bona dispositionis.

Respondetur, etiam si totum id concederetur, ad-
huc non sequeretur, sacramenta eiūdem rationis
semper conferre omnibus aequalēm gratiam. Primi-
us, quia licet dispositio præfens attenderetur ad hunc
effectum secundum primum solum gradum, & vt sic
eset aequalis dispositio præfens in omnibus, non eset
tamē aequalis dispositio, prout comprehendit
dispositionem temporis præcedentis: qui enim per
diem integrum se exercuit in actibus attritionis, &
orationis feruentissime, vt præpararet se ad Bap-
tismum, procul dubio est magis, ac melius dispositus,
quam qui paulo ante Baptismum se preparauit. Et
quidem illi actus præcedentes non possunt esse me-
ritorij de condigno, cum supponamus hominem
nondum fuisse iustificatum per contritionem per-
fectam, nec per Baptismum; omnes ergo illi actus
concurrent per modum dispositionis ad gratiam
sacramentalem, que debet esse inæqualis ratione
salem illius melioris dispositionis præcedentis.
Secundus, etiam in ipso instanti ultimo illi primus
gradus dispositionis non est aequalis in omnibus;
nam licet quod intensionem non eset inæqualitas
inter duos primos gradus, eset tamen maxima inæ-
qualitas, quod substantiam, & perfectionem sub-
stantialem ipsorum actuum. Si vnu, v. g. eset ex
meliori motu, vel cum maiori attentione, & libe-
tate, vel ex aliis capitibus, que inæqualitas deberet
disponere ad inæqualēm gratiam sacramentalem.

Caterū id etiam, quod in argomento assumi-
tur, fallsum esse constat. Primi ex verbis Tridentini
suprà adductis, in quibus in viuenerunt dicitur gra-
tiam dari inæqualēm secundum mensuram propria-
dispositionis; mensura ergo debet esse tota disposi-
tio secundum totam suam perfectionem: alioquin
non datur gratia sacramentalis secundum mensu-
ram dispositionis: per hunc enim modum loquendi
significatur, sacramentum conferre maiorem gra-
tiam habenti meliorē dispositionem; & è contra,
quod in illo casu non verificaretur; nam ille exces-
sus gratiae non proueniet à sacramento, sed à meri-
tis condignis. Vnde secundū arguere possumus, quia
cum meliori dispositione recipit sacramentum,
non solum accipit maius ius ad gratiam actualēm, &
sed etiam accipit maius ius ad gratiam habitualēm,
sed auxilia in ordine ad finem sacramenti; v. g. qui cum
meliori dispositione, & deuotione recipit sacra-
mentum Ordinis, vel Matrimonij, habet maius ius
ex vi sacramenti, ad auxilia, quibus melius possit
exequiri munera Ordinis suscepit, vel sustinere one-
ra matrimonij: ergo accipit etiam maiorem gra-
tiam habitualēm; nam gratia illa habitualis, quæ
daretur non in intuitu sacramenti, sed meriti condi-
gni, non dat illud speciale ius ad eum finem pro-
prium sacramenti; ergo illud maius ius debet fundi-
dati in maiori gratia habituali data ex vi sacramen-
ti. Vide quæ diximus suprà disp. 4, sect. 3, explicantes
gratiam sacramentalem.

Tertiū & a priori; quia licet Deus posset aten-
dere solū ad primum gradum illius dispositionis,
vt

15.
Argum.
primū auct.
illud argu-
mentum.

Secondū at-
guatur.

16.

Disput. IX.

Sect. II.

157

Tertius à priori: vt conferret gratiam sacramentalem, magis tamen congruum videretur, quod attendat ad totam dispositionem integrum in ordine ad eum effectum. [Sic est, ut quod] enim licet solus actus dilectionis Dei super omnia, dat ad disponenter sufficienter peccatorum ad iustificationem nostram nemquam tam datur de facto actus dilectionis Dei, & actus contritionis, seu doloris de peccatis, utque actus disponit, & virtusque intuitu, & pro menura virtusque, Deus confert gratiam iustificationis. Item quando à Deo perimus aliquid aeternum, Deus non moueretur solum à primo gradu intentionis, qui est in petitione, sed ab omnibus gradibus illius. Similiter ergo dicendum videtur de dispositione ad gratiam sacramentalem; nam dispositio illa videtur esse implicita petitio gratiae: ideo enim actus penitentiae dicitur in Tridentino *sef. 14.c.4.* impetrare veniam peccati; portet ergo quod Deus ad concedendum quod peritur, moueat à toto illo actu secundum totam suam intentionem: imò vix potest intelligi, quomodo aliter fieri possit, cum enim totus ille actus sit simul in voluntate, & totus sit independens à gratia sacramentali; procedit quippe vel ab auxilio, quo Deus eleuat in actu primo hominem, vt le dilponat feruenter ad gratiam sacramenti, vel certe ab habitibus infusis praexistitibus iam ante independenter à sacramento futuro; consequens est, vt totus ille actus videatur Deo, qui totus secundum omnes sui partes habet vim ad mouendum Deum, atque ideo de se totus mouet Deum ad dandam gratiam sacramentalem: causa enim habens virtutem, & applicationem ad effectum, non est cur non operetur illum.

17. Nec obstat id, quod obicietur, quod illi gradus poterant habere condignitatem ad merendum augmentum gratiae, prout significatur à gratia sacramentali data intuitu primi gradus. Respondet ut dicitur ad enim, id potuisse intelligi, si gratia sacramentalis merendum non datur intuitu eorum omnium graduum: de propter dignitatem facta tamen dari, non solum propter primum, sed propter omnes gradus integrantes dispositionem completam. Sicut potuisse etiam Deus dare gratiam sacramentalē intuitu solius dispositionis tempore precedentis, & tunc tota dispositio præsens significata à gratia sacramentali, posset esse meritaria de condigno augmento gratiae: de facto tamen id non fit, sed actus etiam præsens est dispositio, quæ attenditur ad mensuram gratiae sacramentalis. Totum enim hoc redundant in maiorem utilitatē recipiens sacramentum; nam plus gratia sacramentalis datur propter illum actum consideratum vt dispositio, & meriti de congruo, quam correspenderet illi de condigno, si consideraretur vt meritum condignum significatum à gratia sacramentali data independenter ab ipsomet actu. Sic etiam plus gratia sacramentalis datur intuitu illius dispositionis considerata vt dispositionis secundum omnes suos gradus, quam si danda esset gratia sacramentalis intuitu solum primi gradus, & postea alij gradus præmiali essent de condigno. Aliunde vero, si illa gratia sacramentalis datur intuitu totius illius dispositionis, non possumus iam idem gradus significari ab eadem gratia sacramentali ad promerendū de condigno aliud augmentum gratiae, quia nullus actus potest significari à gratia illa, que data est in eodem instanti intuitu eiusdem actus tanquam dispositio-

18. nis, ut diximus latè *dib. 6. de Incarnatione, sect. 3.* *Hinc infor-* *mo* *da* *ri* *giamina* *contra* *primam* *sententiam*, *in* *sacramentis* *non* *dari* *gratiam* *inæqualem* *habentibus* *æqualem* *disposi-* *tionem*. *Hoc* *enim* *videntur* *significare* *verba* *illa* *Concilij*: *secundum* *propriam* *cuiusque* *dispositionem*. *P. Joan. de Lugo de Sacramentis.*

Nam si dispositio cuiusque est mensura gratiae accipienda, non datur minor gratia habenti meliorum dispositionem, neque è contra.

Ratione etiam probatur, quia vel ille excessus gratiae aliquo modo prouenit ab ipso sacramento, vel non. Si dicatur primum; contra hoc est, quod sacramentum non causat gratiam, nisi significando illam; est enim signum practicum, causans quod significat; nullo autem modo significat illum excessum gratiae in hoc homine, immo quantum est de fe, videbat significare oppositum, nempe illum aliū, qui est melius dispositus, accipere maiorem gratiam, hunc vero minorem. Et quidem, cum sacramenta debeat esse signa sensibilia, & humana, debent esse instituta ad significandum hominibus id, quod significant: certum autem est, Baptismum non posse humano modo ex vi sua institutionis significare illum excessum gratiae, quem in homine minus dispositio causat; ergo illum excessum non causat, quatenus sacramentum est. Nec dici potest, prouenire illum excessum à sacramento propter meliore dispositionem, aut maiorem deuotionem ministri, vel parentum, aut circumstantium. Hoc enim est *Nec ille p-* *tendus est* *ex* *maiori* *dispo-* *sitione* *mini-* *tri.*

S.Thom. in illa verba Pauli 1. ad Cor. 1. Namquid S.Thom.

Paulus crucifixus est pro vobis: aut in nomine Pauli baptizati estis? Et in praesenti *q. 6. art. 1. ad 2.* qui licet concedat aliquid posse impetrari suscipienti sacramentum per deuotionem ministri, tamen intelligit de auxilio aliquo, quod minister potest de congreuo impetrare illi, quo ipse melius se disponat ad maiorem gratiam sacramentalem recipiendam, non tamen ita, vt immediate absque meliori sua dispositione sacramentum plus gratiae ei conferat. Nam sicut hostia consecrata à meliori Sacerdote non est melius sacramentum; sic nec Baptismus collatus à meliori ministro, omnia enim sacramenta habent virtutem, & efficacitatem suam à Christo, non à ministriis aliis, qui non sua virtute operantur, sed ut instrumenta viuis Christi.

Minus autem dici potest alterum membrum, scilicet, illum excessum gratiae non prouenire ab ipso sacramento, sed vel à voluntate Dei, qui hunc hominem prædestinavit ad maiorem gloriam, vel à ministris, & impetratio ministrorum, vel parentum, &c. Hoc enim repugnat aperte legi communii Dei, qui non vult dare gratiam habitualē, nisi vel propter merita condigna, vel propter sacramenta applicata, aut contritionem extra sacramentum. Alloquin possemus dicere, quod propter eamdem rationem, qui hic electus est à Deo ad maiorem gloriam, Deus premiat abundantiū in eo æqualia merita, quam in alio: itē quod ob eundem finem dat ei gratiam absque ullo merito, vel sacramento. Quid enim refert, quod detur in sacramento, si tamen ille excessus non datur intuitu sacramenti, sed ob meram voluntatem Dei? Planè codein modo poterat dari illi dormienti, & absque ullo prorsus sacramento. Vnde ob eundem finem posset dati ei absque contritione, vel dispositione villa: nam sicut hic excessus non datur nunc propter dispositionem, vel sacramentum, potuisse dari idem gradus gratiae absque villa dispositione. Vnde probatur similiter, nec posse dari eo modo propter orationem, vel deuotionem ministri, tum

19:
Neque ex
mera
volun-
tate
Dei.

O quia

quia hoc etiam est contra mentem, & doctrinam Patrum, qui nullum agnoscunt excessum in eo, qui baptizatur à meliori ministro; tum etiam, quia esset contra eamdem legem ordinariam Dei, & sequerentur eadem inconvenientia; quod scilicet propter orationem, aut devotionem alterius posset de facto dari gratia parvulo etiam absque Baptismo: nam sicut ille excessus datur sine respectu ad Baptismum; ita posset similis gratia dari absque Baptismo: posse item propter devotionem parentum, vel aliorum augeri gratia parvulo, vel etiam adulto dum dormit, & alia similia que sunt planè absurdâ, & contra sensum omnium fidelium: nam sicut gratia est immediata mensura gloriae, sic volunt Deus de lege ordinaria statuere mensuram certam, & stabilem ipsius gratiae, scilicet merita condigna vniuersaliumque, vel etiam Christi Domini applicata per sacramenta, tamquam per media omnino necessaria ad consequentem gratiae, vel in contritione extra sacramentum.

20.
Fundamenta illarum sententiarum
sentiarum non
obstant.

Nec obstant fundamenta illarum sententiarum; quia in primis non est, cur dicamus, homines beatos aequales esse futuros in numero, & gradu beatitudinis Angelis; & multo minus fundamentum est ad dicendum, homines electos esse eamdem gloriam, & in eodem gradu, qui debebatur Angelis praeuaricatoribus; quid enim si Angelis non peccarent? ideone homines non fuissent beati? inquit iam Deus decreuerat homines creare, & ad beatitudinem Angelis communem eleuare; idque Angelis ipsi manifestauerat, ut suppono ex materia de Angelis. Deinde ad quemcumque gradum gloriae Deus aliquem praedestinaverit, potest ad illum gradum eum facile conducere per media ordinaria absque eo, quod detur gratia contra communem legem: potest enim per sacramenta, & rursus per merita condigna illum finem consequi, prouidente Deo tum auxilia efficacia, tum longitudinem vita, donec ad eum gradum gratiae perueniat.

SECTIO III.

Vtrum qui suscipit Sacra menta indigne, postea ablato obice, consequatur gratiam Sacramentalis; ubi id in primis probatur de Baptismo.

21.

I Dem queritur sub aliis vocibus; an Sacra menta facte suscep ta, ablata fictione, conferant postea suum effectum; quæ difficultas tractari solet specialiter de Baptismo, & eius occasione de aliis Sacramentis infra q. 69. art. 10. sed cum sit communis omnibus Sacramentis, magis videatur pertinere ad hunc locum.

Quid hic in-
telligatur no-
mine fictionis,

Nomine autem fictionis, seu indignitatis, qua suscipitur Sacramentum, non intelligimus eam, qua reddebet Sacramentum irritum, & iniuridum, qualis esset defectus intentionis requisita; tunc enim etiam postea auferatur fictio, non habebitur effectus, cum nullum praecesserit Sacramentum; sed sermo est de fictione, cum qua recipitur verum Sacramentum; quæ potest contingere culpabilis, vel etiam inculpabilis: potest enim aliquis recipere Baptismum, v. g. scienter absque debita dispositio ne, vel à Ministro heretico, à quo debet abstineri, & tunc peccat in ipsa susceptione sacramenti: potest etiam accedere absque dispositione requisita ad effectum sacramenti, inuincibiliter tamen ignorans, vel non aduertens ad defectum dispositio nis, & tunc non quidem peccat, sed tamen non accipit effectum gratiae Sacramentalis: & in utroque casu

procedit dubium, an postea, ablato obice, habeatur effectus sacramenti.

De sacramento Baptismi Scholastici omnes id concedunt cum S. Thoma dicta q. 69. art. 10. propter S. Thom. auctoritatem Augustini, qui primus de hoc puncto Augustinus disputatus videtur. De aliis Sacramentis variè sentiunt Theologi: aliqui volunt, soli Baptismo id competere, quos refert, & sequitur Valquez infra Vasquez diff. 16. Alij id extendunt ad sacramenta, quæ implicant characterem. Alij addunt sacramentum Poenitentiae; alijs Matrimonium etiam, & Extremam-vnctionem; alijs denique id commune dicunt esse omnibus Sacramentis nouæ Legis.

Vt incipiamus ab iis, quæ magis certa sunt, de Baptismo videtur omnino concedendum, ablato si cione, seu obice, conferre suum effectum. Prac pium fundamentum desunitur ex Augustino, qui licet principiam controversiam habuerit circa va lorem Baptismi ab Hæreticis suscepit, & de eo non iterando, quando aliquis ad fidem, & veram Ecclesiastiam redit: ea tamen occasione, & vt responderet argumentis Hæreticorum, multa dixit de effectu illius Baptismi, vt ostenderet non solum esse validum, sed habere suum effectum, ablato obice, & conferre remissionem peccatorum. Sic docet lib. 1. de Baptismo contra Donatistas, c. 12. & lib. 4. cap. 1. & Augustinus, lib. 6. c. 5. & refutatur in c. Tunc valere, de Consecratio diff. 4. Idem docet Auctor sermonis de Passione Christi, apud Cyprianum, ante finem. Hæ loca Augustini aliqui ita explicant, vt quod auferatur obex, & fictio, gratia quidem, & remissio peccatorum quo ad culpam, atque adeò quod debitum penitentia aterne, detur intuitu poenitentiae; remissio vero totius penitentia temporalis debita, & remanentis adhuc propter peccata commissa ante baptismum, obtineatur virte Baptismi præterito; ita vt baptismus deseruit ad plenam remissionem penitentia, non vero ad remissionem culpa, vel infusione gratia. Ita Scotus, Gabriel, & alijs, quos refert Vasquez ubi supra Scotus cap. 4. qui eorum explicationem probabilem reputat, quam tamen paulo aliter explicat ex eorum mente, vt postea videbimus.

Reiicitur tamen ex verbis eiusdem Augustini, qui non solum adscribit Baptismo præterito remissionem penitentia, sed etiam salutem, remissionem peccatorum, & vitam. Sic loquitur libro illo 1. cap. 2. Non iterum baptizandus est; quia ipsa reconciliatio, ac pace præstauratur, ad remissionem peccatorum eius in unitate iam prædicta, incepti sacramentum, quod acceptum in schismate prædictæ non poterat, & lib. 3. cap. 1. Tunc incipit valere idem baptismus, ad dimittenda peccata, cum ad Ecclesia pacem venerint; non vt iam dimissa non retineantur, neque vt ille Baptismus, quasi alienus, aut alijs improbus, aut alter tradatur, sed vt idem ipse, qui propter discordiam foris operatus mortem, propter pacem intus operetur salutem. & lib. 6. cap. 5. Et ideo si ab illa perueritate correctus, & a separacione conuersus venerit ad Catholicam pacem, sub eodem baptisme, quod accepérat, etiam peccata dimittuntur propter vinculum charitatis, sub quo baptizante peccata eius tenabantur propter sacrilegium diuisiōnis; quia illud & in homine iusto, & in homine iniusto semper sanctum est, quod neque aequitate alienum angetur, neque alienum iniquitate ministratur. Eodem modo loquitur Auctor illius serm. de Passione apud Cypri anum his verbis: Et licet indigni sint, qui accipiant, Sacramentorum tamen reverentia, & propinquiores ad Deum par accessum, & ubi redierint ad cor, confitentes ablationem donum, & reddit effectus numerum. Docet itaque, Baptismum postea conferre, non solam remissionem penitentia temporalis, sed salutem animæ, hoc est, vitam: opponunt

Disput. IX.

Sect. III.

159

Opponunt enim statui praecedenti, in quo operabatur mortem; dicunt operari remissionem peccatorum, quo nomine simpliciter intelligitur remissio culpa; nam ex illis verbis Christi: *quorum remissio peccata, remittuntur eis*, &c. colligitur potestas remittendi non solum penam, sed culpam. Denique, in ultimiis verbis allegatis dicitur simpliciter, *redire effectum munera*, hoc est, effectum, quem sacramentum debeat conferre, qui quidem potissimum erat infusio gratiae, & remissio culpa.

Scribitur haec. Ratione item constat. Primo, quia si virtus Baptismi præteriti prius impedit potest postea, ablato obice, operari aliquem effectum, non apparet, cur non possit alios; neque enim requiritur magis præsens causa ad unum, quam ad alium. Deinde alia sacramenta, quæ ordinata sunt ad conferendam gratiam, & remittendam peccata, licet possint etiam tollere reatum aliquem penam temporalis, non possunt tamen eum effectum, nisi ponant effectum priorem gratia sanctificantis. Hoc patet in sacramento Pœnitentiae, quæ ordinatur etiam ad tollendum debitum penam temporalis per satisfactiōnem sacramentalem; id tamen non præstat, nisi prius conferat gratiam remissionis peccati, quod culpam. Item extrema-vnctio, quæ ordinatur etiam ad tollendas reliquias peccatorum, & reatum pœnae, id non facit, nisi conferat etiam gratiam sacramentalem ergo multo minus baptismus, quæ ordinatur ad regenerandum, & vivificantum spirituam hominem, debet præstare effectum secundarium circa pœnam temporalem absque primario gratia sanctificantis.

26. Propter hæc idem Scotus apud Vasquez vbi supra, addit aliā explicationem, cui magis videtur fidere ipse Vasquez, quod scilicet baptismus præteritus conducat ad salutem, ablato obice, duplice titulo. Primus est, quatenus reddit subiectum capax sacramenti Pœnitentiae, quo postea iustificatur; vel iustificatur per contritionem extra sacramentum, conducit baptismus alio titulo, quatenus suscepit præterita baptismi facit, quod contrito sit vera contrito, que quidem vera esse non potest, nisi vel supponat baptismum suscepit, vel habeat votum fulciri baptisimus. Cum ergo in casu nostro contrito non habeat eiusmodi votum, quia non potest homo iterum baptizari, consequens est, ut id sit vera contrito, quia præceptum baptisimi iam obseruatum est.

27. Probat hanc explicationem Vasquez ex aliquibus loquutionibus Augustini, qui interdum dicit Vasquez, cap. 12. purgationem peccatorum videtur non Baptismi, sed Confessioni tribuire, per quam sit, ut baptismus suscepit, quem iterum recipere non est necesse, incipiat valere, & prodeſſe, modo scilicet supra explicatio: item d. lib. 3. cap. 13. dixit, *tunc incipit valere idem baptismus ad dimittendam peccata, cum ad Ecclesiam pacem venerint, non ut iam dimissa non retineantur, neque ut ille Baptismus quasi alterius, aut alias improbetur, & alter tradatur, sed ut idem ipse*, &c. Ecce dicit, non valere ad hoc, ut iam dimissa peccata (nempe per correctionem, & pacem Ecclesie, & reconciliationem cum ea) non retineantur, hoc est, remittuntur; quia scilicet iam dimissa per pœnitentiam remittere non potest; ergo deseruit, & prodeſſe eo solum modo, quo dictum ex mente Scotti. Denique illo lib. 6. cap. 5. solum dicit, quod sub eodem Baptismate, quod accepit, eis peccata dimittuntur propter vinculum charitatis, &c. non est autem idem sub illo Baptismo dimitti, ac per illum dimitti.

Hanc interpretationem esse etiam contra Augustini in mentem bene probat P. Coninch supra q. 62. art. 2. *P. Joan. de Lugo de Sacramentis.*

1. *dub.* s. ex eo, quod Augustinus in illo lib. 1. c. 11. ceperit respondere argumento cuidam, quo vtebantur Do[nati]ſtae petentes, an per baptismum collatum in sua fœta remitterentur peccata, & conferretur Spiritus sanctus: si enim id concederetur, inferebant apud ipsos esse veram Ecclesiam, apud quos accipiebatur Spiritus sanctus; si vero negaretur, vigebant, debere iterum baptizari eos, qui ab ipsis ad Catholicos discedebant. Huc argumento Augustinus respondet, idem prorsus dicendum, quod dicitur de eo, qui cum odio, vel alio peccato intra Ecclesiam Catholicam baptizatur, de quo si dixerint quod tunc quidem quando actu baptizatur, accipit remissionem peccatorum, sed statim propter peccatum perseverans redeunt eadem peccata, prout seruo illi Euangelico accidisse videtur, idem dicendum esse de eo, qui apud hereticos baptizatur. Si vero (quod verum est) dixerint, accipere quidem verum baptismum, sed non gratiam baptismi propter peccatum manens, idem dicendum de eo, qui baptizatur in ha[er]esi. Augustinus ergo diuersimode loquitur iuxta illum duplicum modum respondendi. Nam iuxta primum dicit, baptismum, quando datus fuit, conculcit remissionem peccatorum; postea vero, quando auferunt obex, non iam baptismum, sed reconciliacione tribui effectum. Iuxta secundum vero respondendi modum, qui verus erat, semper dicit, baptismum præteritum semper causare postea remissionem peccatorum.

Constat hoc. Primo, quia Augustinus in vitroque respondendi modo conatur ostendere, quomodo, aut quando baptismus ille operetur remissionem peccatorum (quod scilicet Donatistæ querebant) & iuxta primum modum conatur, dari, quando fit baptismus; ergo iuxta secundum modum concedit, dare baptismum eum effectum, ablato obice; alioquin non respondet ad quæsumum. Secundo, constat hoc ipsum ex diuersis verbis, quibus vitur illo 6. 13. Nam iuxta priorem solutionem Augusti, dicit, debet eos redire ad Ecclesiam & fidem, vt eorum peccatorum, quæ in eos redierant, purgationem, charitate operante, mereantur, non dixit Baptismo operante, sed charitate operante. At vero iuxta posteriorem solutionem mutat loquendi modum, & dicit: *cum ad Ecclesiam pacem venerint, tunc incipiat valere Baptismum ad dimittendam peccata*. Tertiò, quia passim baptisatum ipsum nominat causam illius remissionis peccatorum; quæ postea datur, vt constat ex verbis omnibus supra relatis, in quibus dicit, ipsum sacramentum prodeſſe ad remissionem peccatorum; operari salutem, sicut prius operabatur mortem. Certum autem est, quod ipsamet suscepit sacramenti, cum esset peccatum mortale, operabatur mortem. Addit ex eodem lib. 1. c. 12. vbi dicit: *prodeſſe iam in unitate sacramentum, quod acceptum in scibitate prodeſſe non poterat*; quibus verbis significat, ad id, & eodem modo prodeſſe posita, ad quod & quomodo prius prodeſſe non potuit: debuit autem prius prodeſſe per operationem gratiae ex opere operari; ergo eodem modo prodeſſe incipit, ablato obice. Eodem sensu dixit cap. 13. in fine, *eos ut ad sanitatem pacis, atque charitatis veniant, adhortamus, non solum ut aliquid habeant, quod non habuerunt, sed ut eis etiam illud prodeſſe incipiatur, quod habeant*.

30.
Nec obstant
ea quæ addi-
cis Vasq.

Neque obstant verba in contrarium supra adducta à P. Vasquez. Ad primum enim locum dicimus, non esse illum sensum eorum verborum, quem Vasquez iis tribuit, sed alium diuersum iuxta intentum Augustini de illa duplice respondendi via, quam premisserat: *tunc (inquit) incipit valere idem baptismus ad dimittendam peccata, cum ad Ecclesiam pacem*

O 2 venerint,

venerint, non ut iam dimissa non retineantur, (hoc est, non ut dicendum esset iuxta priorem respondendi modum, in quo diceretur baptismus postea prodebet ut peccata, quae jam semel per ipsum dimissa fuerant, & iterum redierant, iterum secundum solvantur; hoc, inquam, non est dicendum iuxta secundum respondendi modum sed prodebet baptismus postea, ut peccata primò remittantur per ipsum) neque ut ille baptismus, quasi alienus, aut aliis improbat, &c.

31. Ad secundum locum responderet, quando Augustinus dicit, sub illo baptisimato dimitti peccata, intelligere per ipsum baptismus dimitti, cum quia id sepe dixerat ut vidimus; cum quia subicit immediatè rationem id aperte significantem: *Quia illud, inquit, & in homine iusto, & in homine iniusto semper sanctum est, hoc est, habet vim sanctificandi.* Quæ ratione extra rem esset ad probandum, non per baptismum, sed aliunde peccata dimitti. Quod enim dicit Vasq. n. 50 rationem illam afferri ab Augusto non ad probandum efficaciam Baptismi, sed quod non debeat reperi, quia sanctus est; hoc, inquam, non potest apartari textui, cum neque in eo capite, neque in praecedenti verbum fecerit. Augustinus de repetendo, vel non repetendo baptismismo, sed eius efficacia, & utilitate: ratio ergo illa est ad probandum, quod immedieate dixerat de utilitate illius Baptismi; quam probat, quia in quoque sit, semper factus est, &c.

32. Obicit Vasquez. Respondebo.

Relyponderet solet Augustinus motum, & consequitum fuisse ad eam efficaciam Baptismi tribuendam, ex eo quod Baptismus in re vel in voto sit necessarius ne cessitate medijs ad remissionem peccatorum, quæ commissa sunt ante baptismum, & ad expandendum etiam peccatum originale. Cum ergo baptismus ille reiterari non possit, consequens est, ut virtute baptismi præteriti auferantur postea peccatum originale, & alia peccata ante baptismum commissa.

33. Hanc rationem impugnat Vasquez. num. 57. & sequentibus, quia baptismum esse medium necessarium in re, vel in voto ad tollenda peccata, non arguit, ipsum sacramentum concurrere ad gratiam ex opere operato, per quam ea peccata remittuntur. Nam sacramentum etiam Pœnitentia necessarium est in re, vel in voto ad remissionem peccati mortalis post baptismum commissi; & tamen quando aliquis extra sacramentum iustificatur per actum contritionis, in quo continetur vobis implicitum sacramenti, non concurrit ipsum sacramentum, aut vobis ipsius tribuens, aliquam efficaciam contritionis, quam ipsa non habebat ante sacramenti institutionem, & quam non haberet, etiam sacramentum institutum non esset; sed dicitur sacramentum necessarium in re, vel in voto, quia nisi de facto fuerit suscepimus, necessarium est ad veram contritionem propositum suscipiendo illud; alioquin non erit vera contrito, cum non includat propositum seruandi omnia precepta, quorum unum est de suscipiendo sacramento. Sic ergo de baptismico etiam dicendum est, requiri in re, vel in voto ad tollenda peccata originale, & alia præcedentia, quia nisi fuerit re ipsa positus baptismus, non poterit esse vera contrito fine proposito suscipiendo baptismus, non tamen ita ut baptismus det efficacitatem contritioni ad tollenda peccata illa ex opere operato.

Hoc argumentum P. Vasquez comincit etiam P. Cominch dicto *adib. 5. n. 66.* ut fateatur, Augustinum ea ratione moueri non potuisse; solum enim probat, sine baptismino aut eius voto non contingere inquam iustificationem; quod etiam & nihil aliud dixit Conc. Trid. *sess. 6. c. 4.* non vero quod baptismus, aut eius votum debeat operari iustificationem ex opere operato. Ceterum, si ea ratio bene explicetur, non videtur contemnda. Et in primis, licet Conc. Trid. non dixerit, baptismus, aut eius votum debere concurrere, sed solum sine baptismino aut eius voto non contingere iustificationem, ex modo tamē dicendi, & probatione, quam subicit, constat, loqui de requisito per modum causa. Probat enim illud dictum statim ex verbis Christi, *Ivan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest intrare in regnum Dei;* in quibus baptismus requiritur ut causa, hoc enim significat renasci ex aqua & Spiritu sancto, scilicet ab illis accipere per regenerationem spirituale esse. Oportet ergo, eum, qui renascitur, renasci omnino vel ex baptismino, vel ex eius voto, & per consequens non sufficit præcessisse ut cumque baptismum, nisi ipse, vel eius votum concurrat ad generationem illam spiritualem. Porro in eo casu neutrum concurret; non enim baptismus, ut contendit contraria sententia; non etiam votum, cum contrito tunc non includat votum baptismi; ergo fieret iustificatio prima abesse baptismi, aut eius voto concurrente ad ipsum. Habuit ergo fundamentum Augustinus in Scriptura & sensu Ecclesiæ ad affirmandum, illum baptismum conferre postea suum effectum, ne daretur aliquis, qui mundaretur ab originali sine baptismi, vel eius voto concurrente ad illam primam iustificationem. Illa enim contrito non esset tunc vere, & in rigore votum baptismi; nam votum significat desiderium, seu propositum; non potest autem ille homo desiderare, aut velle baptismum, nisi per modum gaudii, aut complacentie in baptismi præterito; nam sicut penitentia in voto non est complacentia de sacramento Pœnitentia præterito, sed desiderium, & voluntas in futurum, sic baptismus in voto propriè, in rigore tunc solum datur; quando est desiderium, aut voluntas suscipiendo illum in futurum.

Accedit modus loquendi Patrum, qui non solum dicunt, requiri baptismum, sed illum esse remedium necessarium: remedium autem non est, nisi quod influxum habet in salutem. Sic loquitur Leo Papa epist. 78. alias 80. *Qui baptismus, inquit, priuatur, necessaria liberatio fraudatur.* Clemens Papa epist. 4. post medium: *Quid confert, inquit, aqua baptismus ad Dei cultum?* Primum quidem, quia quod Deo placuit, impletur. Secundo, quia regeneratio ex aquæ, & Deo renato fragilitas prioris nativitatis, quæ vobis per hominem facta est, amputatur; & ita demum permanere poteritis ad salutem: alter impossibile est. Et paulo post: *Configite ergo ad aquas istas, sola sunt enim, que possint vim futuri ignis extinguere.* Non ergo extinguitur ille ignis in aliquo per primam iustificationem sine efficacia illius aquæ. Eodem modo loquuntur alij Patres, de necessitate & efficacia Baptismi.

Denique, eadem Baptismi efficacia colligi poterat ex eo, quod in ordine ad alios effectus minus principales, quos non potest fortasse operari, quando actu confertur, habet adhuc efficaciam suam, ut postea ablatio obice, eos conferat, v.g. si aliquis baptizetur cum dolore sufficiente de peccatis mortalibus, non vero de venialibus omnibus, baptismus quidem confert gratiam, & remissionem peccatorum mortalium, non tamen eorum venialium, de quibus non habet dolorum; si autem postea de his

his etiam doleat, non dubium, quin hæc etiam remittantur virtute Baptismi præteriti, non solum quoad culpam, sed quoad totam pœnam. Alioquin si moreretur absque alio nouo peccato post Baptismum commisso, deberet pati, & purgari in Purgatorio; quod est contra communem fidelium sensum ita de baptizatis existimanti, ut si statim post Baptismum & baptismale gratia moriantur, absque purgatione alia, aut mora debeant ire ad celestia gaudia: equiparatus quippe in hoc Baptismis martyro, ut sicut martyr non indigit Purgatorio, nec pro illo illa vñquam suffragia offeruntur, imò iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre; sic Baptismus plenam conferat remissionem culpa & pœna. Potest autem contingere, quod Martyr, quod actu patitur, habeat obicem ad remissionem alicuius faltem peccati venialis non retraçata formaliter, nec virtualiter: postea tamen ablato obice per retrac-tationem saltem in primo instanti separationis animæ, statim dimittitur virtute Martyrij præteriti culpa illa, & totum etiam debitum pœnam. Quod idem de Baptismi dicendum est, homini statim post Baptismum mortuo, & cui in instanti Baptismi non omnia venialia remissa sunt, quia non erant sufficienter retractata, statim in primo saltem instanti separationis animæ remitti virtute Baptismi præteriti peccata illa omnia venialia quoad culpam, & totum debitum pœnam. Hinc autem colliguntur, efficiaciam Baptismi non fuisse alligatum ad instantes, quo conferuntur sacramenta; non appetat autem ratio, cur ad effectus minus principales, qualis est remissio venialium & pœna temporalis, possit concurrere ex opere operato, postea ablato obice; non autem possit ad effectus magis principales, qualis est ablatio peccati originalis, & remissio mortalium, ad quam principaliter ordinatus, & institutus fuit.

^{37.} Hac ergo offendunt, multo esse veriorem Augustini ostendunt, interpretationem illam, quam cum S. Thomas dicit *q[uo]d. 69. art. 10.* amplectuntur Theologi Scholastici communiter, quod scilicet, ablato obice, corrut Baptismus præteritus ad effectum gratia, & remissionem omnium peccatorum præcedentium, & omnis pœna temporalis, ita ut per susceptionem baptismi, qui baptizatur, acquirat ius ad omnia illa consequenda, vbi primum obex ablatus fuerit. Sicut enim Summus Pontifex concedit aliquando tempore Iubilei, ut possint omnes ab omnibus reseruatis, & commutare vota, &c. quam facultatem ita quidem censetur concedere, ut si eo tempore pœnitentis oblitus fuit peccati reseruati, vel voti commutandi, postea transfacto tempore Iubilei, possit in virtute Iubilei præteriti abolui ab illo peccato reseruato, vel totum commutare; quia per Iubileum acquisuit ius ad eas gratias consequendas, ut cum communiori sententia plurimum, quos afferit, docet Thom. Sanchez *lib. 4. de voto, c. 54. num. 39.* Sic Christus Dominus similem indulgentiam videtur in sacramento Baptismi concessisse, ut eius virtute plenissima remissio habeat in vita omnium debitorum culpa, & pœna, quæ visque ad illud tempus sunt; ad quam remissionem, & gratiam acquirit ius, qui baptizatur; ita ut si tunc ratione alicuius impedimenti effectus non habeatur, possit postea, ablato impedimento, effectum consequi ratione juris, quod femei acquisuit, ut hæc plenaria indulgentia ab omnibus femei possit obtineri, nisi per ipsos sterterit, qui obicem numquam in hac vita auferre voluerunt.

^{38.} Huic communis doctrina obicit Vasquez *c. 3.* non posse explicari, quomodo Baptismus concurredit postea simul cum sacramento Pœnitentiae ad

P. Joan. de Lugo de Sacramentis.

remissionem peccatorum; cum enim per sacramentum Pœnitentiae peccata aliqua tollantur directè, & alia omnia indirectè, non videtur restare peccatum, quod per Baptismum tunc remittatur, cum illud ipsum iam sit ablatum indirectè per sacramentum Pœnitentiae, & gratiam illius sacramenti: è contra verò, non videtur peccatum ullum remitti posse directè tunc per sacramentum Pœnitentiae; quia illud peccatum remissum est indirectè per gratiam, quam confert Baptismus; & ita nihil restat amplius remittendum per sacramentum Pœnitentiae: nam quod attinet ad ablationem peccati, param refert, quod remittatur directè, vel indirectè, cum vnoque modo auferatur omnino peccatum, & nihil ex ipso maneat, quod auferri possit per alterum sacramentum.

Sed hoc tamen facile respondetur, utrumque sacramentum concurrere ad tollendam peccata, sed non eodem modo: nam Baptismus tendit directè ad tollendum originale, & actualia commissa ante Baptismum, vel simul cum Baptismo; indirectè autem tollit etiam cetera, eo quod gratia opponatur cum omnibus; è contraria sacramentum Pœnitentiae confert directè ad tollendam peccata commissa post Baptismum, & indirectè tollit originale, & alia actualia peccata, neque est inconveniens, quod singula peccata tollatur per illa duo sacramenta eo duplicitate, & titulo; hoc enim non est aliud, nisi quod Deus dans illam gratiam moueatur ab unoque sacramento, quorum alterum petit gratiam ad tollendam hæc peccata, licet obiter debeant tolli alia, sine quibus hæc tolli non possunt; alterum vero è contra petit gratiam ad remissionem aliorum, ut usque autem petitioni satisfaciat Deus, dum infundit eam gratiam.

^{39.} Sed contra instat idem Vasquez, *num. 22.* & probat, non posse in nostro casu utrumque sacramentum simul concurrere; prius enim concurrit Pœnitentia, per quam auferitur obex, & fictio, quæ impedit effectum Baptismi; quod videtur docere S. Thomas, dum dicit illo *art. 10.* per Pœnitentiam prius removere impedimentum fictionis. Prius ergo tollitur per sacramentum Pœnitentiae peccatum fictionis, atque adeo indirectè alia omnia, antequam Baptismus operetur; non ergo potest postea Baptismus deferire ad tollenda peccata, quæ iam inuenit ablata, sed ad summum deferire ad aliquem gradum gratiae; per quod non defenditur id, quod dicebatur esse de mente Augustini: nam Augustinus non solum dicit, Baptismum præteritum deseruire ad gratiam conferandam, sed multo magis probare volebat, deseruire ad remissionem peccatorum obtinendam.

Respondetur, utrumque sacramentum concurrere in eo casu simul ad effectum gratiae, & remissionis peccatorum, nec uno modo concurrere sacramentum Pœnitentiae ante Baptismum. Prærequiritur quidem ablato obicis ante effectum Baptismi; non tamen prærequisitur operatio sacramenti Pœnitentiae ante operationem Baptismi; nam obex non auferitur per operatioem, aut effectum sacramenti Pœnitentiae, sed per aliquid antecedens: obex enim impediens effectum Baptismi erat indispositio, seu carentia dispositionis debita ad remissionem omnium peccatorum mortalium; hæc autem carentia tollitur formaliter per ipsam dispositiōnem requiritam, quæ vel est contraria extra sacramentum, vel attrito cum sacramento Pœnitentiae. Quare eo ipso, quod intelligatur posita attrito cum sacramento Pœnitentiae, intelligitur subiectum dispositum sufficienter ad remissionem omnium

*Respondetur.
Quid solat
Baptismus
directè, quid
indirectè?*

40.

Inflantia.

41.
Respondetur.

peccatorum mortalium, & per consequens intelligitur iam ablatus obex, qui impediebat effectum Baptismi: intelligitur autem totum hoc pro priori signo, antequam sacramentum Pœnitentia operetur; prius enim est, poni sacramentum Pœnitentia, quam operari; ergo pro eo signo intelligitur iam ablatus obex Baptismi, antequam sacramentum Pœnitentia operetur; & pro eodem signo intelligitur ablatus per Baptismum præteritum, & attritionem præsentem obex sacramento Pœnitentia, quod etiam non posset remittere peccata commissa post Baptismum, nisi inueniret dispositionem sufficientem ad ablationem originalis, & aliorum peccatorum commissorum ante Baptismum, qui obex, seu indispositione auferitur per Baptismum præteritum, & attritionem præsentem: intelligitur ergo pro illo signo ablatus obex utriusque sacramenti, & posita dispositione sufficiens ad remissionem omnium peccatorum.

Verumque sacramentum simul oculum cœcurrit.

42. Pro signo autem subsequenti vtrumque sacramentum simul operatur gratiam, & remissionem peccatorum: neutrum enim inuenit remissa peccata villa, sed solum inuenit ablatum obicem ad eorum remissionem. Quando vero S. Thomas dicit, per Pœnitentiam remoueri fictionem, quā remotā, Baptismus auferit culpam, & reatum omnium peccatorum præcedentium, &c. loquitur de pœnitentia actuali, seu retractione, per quam auferuntur fictiones actualis, seu non retractatio, vel etiam si velis, loquitur de pœnitentia sacramentali, per quam auferuntur fictiones, hoc est, obex: nam nomine fictionis non intelligitur culpa habitualis, sed impedimentum, & obex, qui, ut diximus, est indispositione, seu carentia dispositionis requisita ad remissionem peccatorum, quae carentia tollitur formaliter per sacramentum Pœnitentia, cum attritione; quā indispositione ablata, statim Baptismus confert remissionem peccatorum; nunquam tamen dixit S. Thomas sacramentum Pœnitentia operari remissionem peccatorum, prius quā Baptismus eam operetur; ut latius videbimus infra agentes de sacramento Pœnitentia.

43. Vrget P. Vasquez num. 25. quia quidquid sit, quando fictio tollitur per attritionem, & sacramentum Pœnitentia; quando tamen tollitur per contritionem, negari non potest quod contrito directe auferat omnia peccata, antequam Baptismus operetur eorum remissionem: nam contrito suapte natura pugnat cum omnibus peccatis; ergo ea omnia directe auferit, siue per seipsum, siue per gratiam, quam secum affert; nihil ergo restat, quod Baptismus præteritus directe auferat, cum iam inueniat per contritionem directe ablata peccata etiam ante Baptismum commissa.

44. Respondeo, idem argumentum fieri posse, quando habetur contrito illo ipso instanti, quo perficitur sacramentum Baptismi, vel Pœnitentia: nam tunc etiam ponitur contrito directe pugnans cum peccatis; ergo se sola, vel per gratiam, quam secum affert, tolleret directe ea peccata, & per consequens sacramentum Baptismi, vel Pœnitentia tunc non conducedant ad operandam remissionem peccatorum, quae omnia inueniunt iam directe remissa. Nemo tamen dicit, (ni fallor) in eo casu sacramentum Baptismi, aut Pœnitentia non operari remissionem peccatorum: & ratio est, quia contrito (ut suppono ex dicendis infra de Pœnitentia virtute) non est forma se ipsa iustificans, aut expellens peccatum, sed dispositio quædam, quæ ex Dei misericordia acceperatur ad hoc, ut ipse Deus dimittat peccata homini contrito. Unde licet pro aliquo signo priori intelligatur iam posita contrito, antequam sa-

cramentum operetur; pro illo tamen signo nondum intelligitur remissum; vel ablatum peccatum, sed solum posita dispositio quædam, qua se sola etiam sufficeret ad impetrandam remissionem peccati. Pro eodem autem signo intelligitur positum etiam sacramentum; ergo effectus remissionis peccati, qui ponitur in signo sequenti non minus poterit provenire à sacramento, quam à contritione, cum utraque illa causa preintelligatur pro signo præcedenti cum aetiuitate ad illum effectum; atque ideo non est, cur effectus postea intelligatur magis procedere à contritione sola, quam à sacramento. Quod idem dicendum est in casu nostro, quando sacramentum Baptismi tempore præcessit, & postea per contritionem tollitur eius obex: nam tunc etiam non intelligitur prius posita contrito, quam sacramentum, ablato obice, sed utrumque intelligitur simul cum per ipsam contritionem formaliter auferatur obex, qui non est aliud, quam carentia dispositionis debita ad remissionem peccati; non ergo inuenit Baptismus remissum peccatum, quod operatur, sed solum inuenit positam contritionem pro eodem signo, pro quo positus erat iam Baptismus ipse sine obice, & utraque causa simul operatur pro signo subsequenti remissionem peccati, & gratiam iustificantem.

Obiicit tandem idem Vasquez, quia impossibile est, sacramentum Pœnitentia concurrere directe ad obiicitum remissionem aliquorum peccatorum, & solum indicare ad remissionem aliorum, quia non concurret aliter nisi causando gratiam: quilibet autem gradus gratiae per se, & directe opponitur omnibus peccatis mortalibus, tam commissis ante, quam post Baptismum; ergo directe, & per se auferit ea omnia, atque adeo non potest dividii operatio utriusque sacramentij, ita ut Baptismus directe tunc remittat solum peccata antecedentia, & sacramentum Pœnitentia remittat directe peccata solum commissa post Baptismum.

Respondeo, hoc argumentum ab omnibus solui debere; nam certum est apud omnes, sacramentum Pœnitentia auferre aliqua peccata directe, ea scilicet, quæ pœnitens confessus est, & ad quæ dimittenda Confessarius habet auctoritatem; alia vero solum indirecte, ea scilicet, quæ pœnitens propter obliuionem, v.g. non est confessus; & tamen utrumque peccata auferuntur, mediante gratia, quæ ex natura sua, & per se omnibus, & singulis peccatis directe opponitur. Sicut ergo absolutio, & sacramentum Pœnitentia dicitur directe tollere solum hæc peccata, & non illa, quæ ex fine, & intentione remittendi hac causar gratiam, quæ quidem gratia tollit etiam obiter alia; sed hoc est præter intentionem primariam sacramenti, quod solum intendebat per se dimittere hæc peccata, atque ideo concomitante solum dimittit ceteras in nostro calo cocomitantem solum concurret ad tollenda peccata commissa ante baptismum; nam licet gratia opponatur per se cum omnibus, sacramentum tamen non intendit per se illum finem, sed solum remissionem horum, quæ facta sunt post baptismum; quæ quia non possunt tolli absque aliis, consequenter, & secundariò intendit remissionem aliorum: Baptismus vero è contra primariò intendit remissionem originalis, & aliorum præcedentium, secundariò autem remissionem subsequentium, sine quibus illa remitti non possunt. Sicut verba consecrationis sub speciebus panis ponunt solum corpus Christi, quod solum significant; Sanginem vero per concomitantiam, quia illum non significant, sed solum Corpus, quod tamen sine sanguine poni non potest: sic absolutio sacramentalis tollit

tollit directè & ex vi verborum (ut ita loquar) peccata sola commissa post Baptismum, de quibus folis loquitur Sacerdos, & quæ sola significant illa verba; quia tamen hæc tolli non possunt absque aliis, idè quasi per concomitantiam cætera omnia tollunt: Baptismus verò è contra abluit directè, & ex vi verborum à peccatis precedentibus, de quibus solis loquitur minister, cum dicit: *Ego abluo te;* reliqua autem, de quibus non loquitur, ne ea significar, auferat solum per concomitantiam, quia sine illo non potest auferre priora peccata.

^{47.} Dices; repugnat, quod aliquis intendat communicare formam alium subiecto, & non intendat eodem modo totum effectum formalem illius formæ; nam effectus formalis non est aliud, nisi talis forma communicata tali subiecto, vnde qui vult, quod talis forma sit communicata tali subiecto, vult eodem modo, quod resultet talis effectus formalis: sed effectus formalis gratia communicata subiecto est remissio peccati, seu quod subiectum sit mundum ab omni peccato; ergo sacramentum Pœnitentia non potest intendere productionem gratiæ in hoc subiecto, prope de facto intendit eam primariò, & per se, quin intendat eodem modo, & directè effectum formalem gratiæ, scilicet, quod hic homo munderetur ab omni proflus peccato.

^{48.} Respondeo primò, negando maiorem; nam licet in existentia non possit forma unita subiecto separari a toto suo effectu formalis, potest tamen id fieri in intentione, v.g. licet calor unius subiecto redat simul subiectum calidum in se, & calefactum aliorum (utrumque enim præstat in genere causæ formalis, nec potest dare effectum formalem calidi, quin de effectu formalem calefactum) potest tamen Deus ponere calorem in aliquo homine, ut ipse in se sit calidus, & expellatur frigus, non intendendo, quod sit calefactus aliorum. Sic etiam Deus potest dare gratiam alii, ut ipse sit sanctus in se, non intendendo illum alium finem, quod possit sanctificare alios, licet eadem gratia dei formaliter utrumque, scilicet reddere subiectum sanctum in se, & vtile etiam ad sanctificandos alios. Eodem modo Deus per sacramentum Confirmationis, v.g. dat gratiam, ut subiectum possit proficeri fidem, quatenus scilicet ea gratia, ut forma dat ius ad auxilia habenda in ordine ad talium actum; & licet omnis gratia de hunc effectum formalem (quia omnis gratia dat ius ad auxilia supernaturalia) dicunt tamen illa gratia data ad illum finem specialiter, quia Deus intendebat magis illum finem, quam alios. Poteris ergo eodem modo gratia dati per sacramentum Pœnitentie ex speciali intentione, ut remittantur talia peccata, licet eadem gratia formaliter remissiva sit omnium. Ratio est, quia ea prædicata, que in se sunt realiter identificata, possunt per actus intellectus, & voluntatis separari, itavt ex modo tendendi in tale obiectum perinde se habeat intellectus, & voluntas, ac si non esset tale prædicatum in obiecto. Sic qui vult cibum aliquem ad leuandam famem, non curat de virtute, quam fortasse habet ille idem cibus ad refrigerandum iecur, nec id intendit, licet illa duo in eis cibo non possint separari: quia nimis illa ex modo volendi perinde se habet, ac si in eo cibo non esset tale prædicatum. Cur ergo similiter sacramentum non potest exigere gratiam, solum ad finem tollendi talia peccata, licet ea gratia habeat simul virtutem tollendi alia.

^{49.} Respondeo secundò, distinguendo eamdem maiorem, repugnat intendere formam, & non intendere totum effectum formalem primarium illius, translat; non intendere totum effectum formalem

etiam secundarium, nego: nam effectus secundarius non est ita necessariò, & essentia liter connexus cum forma communicata subiecto. Non potest, v.g. calor communicari subiecto, quin faciat calidum, qui est effectus formalis primarius; potest tamen calor communicari subiecto, quin expellat frigus, qui est effectus formalis secundarius; nimis si nullum frigus praecessit in subiecto, vel si Deus nolit illud expellere adhuc posito calore. Sic gratia non potest communicari subiecto, quin faciat gratum saltem radicaliter, qui est effectus primarius, potest tamen non expellere peccatum, si peccatum, v.g. non praecessit, & similiter potest expellere hoc peccatum, & non illud; quando scilicet hoc solum, & non illud praecessit: non debet ergo necessariò omnis causa, quæ intendit productionem gratiæ in subiecto, intendere expulsionem peccati; neque etiam necesse est, ut omnis causa intendens producere gratiam in subiecto ad expellenda talia peccata, intendat introducere gratiam ad expellenda alia; nam expulsio aliorum non est necessariò connexa cum introductione gratiæ, sed est effectus formalis secundarius, vt diximus.

SECTIO IV.

*Qualis dispositio requiratur ad tollendum obi-
cem Baptismo indigne suscepto?*

^{50.} Distinguendum in primis est, nam vel homo ille peccauit mortaliter post Baptismum suscep-
tum, vel non; omitto autem tertium membrum, ^{Duplex sta-} quando scilicet non peccauit quidem post Bapti-
mum, sed tamen peccauit in ipso Baptismo indignè
illum recipiendo, vel alio peccato alterius generis,
quod fortasse in ipso instanti Baptismi commisit;
hoc, inquam, omitto, quia de hoc peccato in Bapti-
mo commisso, dicemus latius infra in tract. de sacra-
mento Pœnitentie, ubi dicemus, illum peccatum,
si fieri posset, ut non progederetur ulterius, nec
continuaretur post characterem Baptismi, non fu-
turum materiam sacramenti Pœnitentie, sed re-
mittendum postea virtute eiusdem Baptismi, sicut
alia peccata ante Baptismum commissa; quare dis-
positio sufficiens ad horum remissionem sufficiet
etiam ad remissionem illius.

Si ergo homo non peccauit mortaliter post Ba-
ptismum suscepsum, sed tamen Baptismum ipsum
acceptit sine effectu gratiæ, etiam invincibiliter, &
immemor habendæ dispositionis accessit ad Bapti-
sum, postea, ablatio obice, iustificabitur virtute Ba-
ptismi præteriti: illum autem obicem auferri debe-
re per actum vera, & perfectæ contritionis, nec suf-
ficere ait, utrum attritionis, docet Vasquez in præsen-
ti dispu. 160. num. 21. quia Augustinus nunquam
eiusmodi virtutem concessit Baptismo, sed solum
quod valeat ad salutem, recedente fictione per ve-
ram contritionem, aut confessionem; nec potuit
cum fundamento id assertere.

^{51.} Communis sententia affirmat, in predicho casu
sufficiere attritionem, ut virtute Baptismi remittan-
tur peccata præterita, quam sequitur Suarez in præ-
senti dispu. 28. sect. 5. concl. 1. Coninch q. 62. art. 1.
dub. 6. num. 92. & alij omnes. Probatur primò, ad ho-
minem; quia idem Vasquez ibi n. 1. o. facetus, quando
homo post Baptismum peccauit mortaliter, suffi-
ciece attritionem cum sacramento Pœnitentie ad au-
ferendum obicem, & ut Baptismus præteritus possit
prodeesse; ex quo casu argui potest ad nostrum: tunc
enim peccata commissa ante Baptismum non po-
sunt remitti virtute sacramenti Pœnitentie ut ma-

^{52.} Sufficit attri-
tio ad tollen-
dum obice ut
virtute Ba-
ptismi remit-
tatur peccata
præterita.
Suarez.
Coninch.
Probatur pri-
mò.

teria Confessionis, ut constat: debent ergo remitti directè per Baptismum; ergo Baptismus habet vim auferendi illa peccata, postea attritione sequenti; ergo eodem modo posset tollere, si illa sola inueniret absque aliis post Baptismum commissis; non enim sunt melioris conditionis ea peccata; aut facilius redditur corum remissio ex eo quod accesserint alia grauiora peccata post Baptismum: aliquin utilius erit homini illi peccare post Baptismum, ut eo pacto possit cum attritione, & sacramento Pénitentia confequi salutem, quam consequi non posset absque contritione perfecta, si post Baptismum legem Dei perfectè obseruaret. Hinc sit ratio à priori; quia efficacia Baptismi circa peccata ante ipsum commissa non crescit ex coniunctione cum sacramento Pénitentia, quod quidem circa ea peccata nihil habet virtutis; ergo si Baptismus ea peccata tollit cum sola attritione subsequenti, quando concurrevit Confessio sacramentalis, poterit etiam eadem peccata sola tollere cum eadem attritione, quando non sunt alia peccata, quae per confessionem tollantur?

53.

Instantia.

Diluitur.

Dices, in prædicto casu peccata ante Baptismum commissa tolli non per Baptismum præteritum, sed per sacramentum Pénitentia indirectè, sicut peccata etiam obliteratur. Sed contra: quia iam hoc non diceretur consequenter, & iuxta mentem Augustini, cum quo P. Vasquez, vbi supra, fateretur, in illo casu Baptismum præteritum cum confessione concurrere, & prodeesse ad remissionem peccatorum; ergo non solum tolluntur indirectè per absolutionem, sed etiam directè per ipsum Baptismum. Et quidem necesse est assignare, per quid directè remittantur: alioquin eodem modo dicere posset, nunquam remitti peccata illa per Baptismum præteritum, sed semper per confessionem sequentem indirectè, vel per contritionem. Ut ergo consequenter procedatur, si semel conceditur, Baptismum præteritum concurreat ad remissionem peccatorum præteritorum, fatendum est, semper concurreat, ablato obice, propter eandem rationem.

54.

Ad fundamen-

mentum Vas-

quez respon-

datur.

August.

Ad fundatum Vasquez respondeo, Augustinus neque dixisse requiri contritionem determinatè, neque requiri attritionem, sed requiri pénitentiam, quae utramque comprehendit; aliquando enim requiritur contrito, quando post Baptismum peccatum homo mortaliter, prout regulatiter contingit; & iustificatur extra sacramentum Confessionis; aliquando verò sufficit attrito, ut in casu nostro. Ex verbis autem ipsius Augustini, & eius fundamento, colligitur, eum non exigere aliam dispositionem tunc ad efficaciam Baptismi: fundat enim hanc efficaciam Baptismi præteriti ad remittenda peccata, in sanctitate, & virtute Baptismi, quæ semper est eadem & æqualis; hanc enim rationem reddit illo lib. 6. cap. 5. Quia illud (scilicet Baptisma) & in homine insisto semper sanctum est, quod negare aequitate alienius angetur, nec alienius iniquitate minuitur. Agnoscit ergo æqualem virtutem in Baptismo indignè suscepimus, at in suscepimus dignè; atque ideo eamdem vim ad remissionem peccatorum conferendum, cum eadem dispositione attritionis. Alioquin non facit effici prouidum de remedio huic homini, cum ex uno capite non posset iterum baptizari propter Baptismum semel suscepimus; ex alio autem capite, non posse villo sacramento iuvari, ut cum attritione iustificetur, sed manet sicut in lege veteri cum solo remedio contritionis perfectæ. Quod videtur esse contra mentem Augustini, qui volebat satisfacere Donatistis, & ostendere, quomodo, licet Baptismus ab heretico collatus non efficeretur.

dus, adhuc nihil ex hoc detrimenti patiebatur baptizatus, si veller ad Catholicam Ecclesiam redire.

Refas ergo difficultas de primo casu, quando homo post Baptismum peccauit mortaliter, vel continuavit peccatum actuale antea inceptum. In quo casu certum est, peccatum illud posterius esse materialm legitimam sacramenti Pénitentia, cùm sit peccatum commissum post Baptismum. Certum etiam est, extra sacramentum sufficere contritionem vniuersalem, ut peccata posteriora remittantur vi contritionis & per votum sacramenti Pénitentia in ea inclusum: peccata verò anteriora per vim eiusdem contritionis, & Baptismi præteriti.

Paludanus in 4. dis. 4. q. 5. num. 24. probabile existimat, sufficere attritionem vniuersalem solam Paludan. etiam extra sacramentum, ut virtute illius auferatur obex, & Baptismus præteritus tollat directè peccata præcedentia, & consequenter ac indirectè tollat etiam peccata commissa post Baptismum: quam sententiam probabile tandem fatetur Suarez dicta s. pof. 2. conclus. Verior tamen est sententia, negans id sufficere, quam tenet ibi cum aliis ipse Suarez, & Vasquez vbi supra cap. 2. Ratio autem est, quia peccatum post Baptismum commissum est subditum clauibus, & per consequens remitti non potest, nisi per absolutionem sacramentalem, ut per votum illius inclusum in contritione.

Pro sententia Paludani fit argumentum difficile ex sacramento Pénitentia, in quo cum attritione vniuersali remittuntur peccata etiam illa, quæ penitentis propter obliuionem non est confessus, quæ quidem solum indirectè, & consequenter remitti possunt, cum non sint materia in eo sacramento; ergo licet peccata commissa post Baptismum non sint materia directè Baptismi, nec Baptismus directè possit ea remittere, poterit tamen indirectè, quantum cum attritione remittit peccata præcedentia, quæ remissi sit per gratiam mundantem ad omnibus peccatis etiam subsequentibus, ad quod sufficit attritio, sicut sufficit ut absolutione indirectè tollat peccata omisa in Confessione propter obliuionem. Confirmatur ex sententia probabiliter docente, sacramenta viuorum conferre aliquando per accidens primam gratiam, quando quis v.g. accedit in culpa biliter ad Eucharistiam cum sola attritione: licet enim Eucharistia per se infinita sit solum ad augendam gratiam; per accidens tamen potest tunc expellere peccata; ergo licet Baptismus institutus sit solum ad remittendam peccata præcedentia, potest per accidens expellere alia subsequentia. Semper tamen manebit obligatio confitendi ea peccata commissa post Baptismum, quia per se debent subiici clauibus Ecclesiæ.

Ad hoc argumentum Suarez in præsenti dicit, in primis antecedens de sacramento Pénitentia esse satis dubium, an cum sola attritione remittantur in ipso peccata per obliuionem, aut aliter licet omilia; quod fortasse dixit propter Ioannem Medina, qui vnu id in dubium vertit Codice de Confess. q. de Medina. absolutione ab oblitis, vbi indicat partem negativam. Nullus tamen alius, quem sciam, id negat exceptis, qui concedunt attritionem cum sacramento Pénitentia sufficere ad iustificationem: & ipse Suarez tom. 4. dis. 20. s. 2. n. 13. id omnino concedit, & meo iudicio, debet omnino extra controversiam esse propter verba Concilij Tridentini s. 14. cap. 5. Conc. Trid. vbi ad ostendendam facilitatem, & suauitatem illius sacramenti assertit, nihil aliud exigi, quam præmissa diligenti examine, ea peccata confiteri, quæ in memoriam venerint: reliqua autem, inquit, peccata, quæ diligenter cogitauit non occurruunt in vniuersum, eadem

etiam Confessione inclusa esse intelliguntur. Quæ verba cum non possint intelligi ita, ut ea peccata intelligantur iam in Confessione explicata ad eum effectum, ut non sit amplius obligatio ea confitendi (hoc enim est aperitè falsum) necesse est, quod intelligentur in ordine ad eorum remissionem per ipsum sacramentum; alioquin ad nihil profus intelligentur inclusa in eadem Confessione: habet ergo vim illud sacramentum remittendi indirectè illa peccata licet omissa, si adsit attritio yniuersalis, que ad ipsa extenderat.

59. *Ad obiectionem ergo concessso antecedenti de sacramento Pœnitentia, negatur consequentia: hoc enim peculiare est in illo sacramento, quod habeat vim indirectam in aliqua peccata, ad quorum remissionem non tendit directè, & per se. Ratio autem est, quia quando aliqua causa ordinatur per se ad aliquem effectum, quam vim habere non potest, nisi simul possit facere aliiquid aliud, tunc censetur ad hoc aliud per accidens producendum habere vim.*

Sic natura, qua per se ordinatur ad producendum problem similem pati, habet etiam vim ad producendum problem dissimilem, vel monstrata per accidens; quia propter coniunctionem aliarum causarum virtus ad effectum per se intentum debet prodire in hunc alium effectum non intentum. Similiter ergo sacramentum Pœnitentia non potuit habere virtutem ad remittenda peccata manifestata in Confessione, nisi haberet etiam virtutem ad tollendam per accidens ea, quæ licet omittuntur; quia alioquin parum utilis fuisset nobis institutio illius sacramenti: nam regulariter qui habent peccata mortalia, omittunt aliqua, vel propter oblivionem, vel propter impossibilitatem dicendi numerum, vel species, vel propter ignorantiam, qua nesciunt distinguere species ut eas explicit, vel propter alias plures causas; vnde si ea omnia, que omittuntur, indigerent remedio contritionis perfectæ, ut remitterentur, raro datur prima gratia per illud sacramentum, atque ideo eius institutio attulisset quidem graue onus confitendi omnia peccata sine fructu facilitoris remedij ad iustificationem, qui compenfat illam difficultatem, & obligationem. Non debuit ergo, acque ideo non potuit commode institui hoc sacramentum ad remedium, & ad facilitatem iustificationis, nisi haberet vim remittendi indirectè, & per accidens peccata etiam licet omissa; quam vim indicauit Tridentinum in verbis superlativis, & colligere illam potuit ex fine, ac institutione ipsius sacramenti, & sensu communis ac perpetua tuo omnium fidelium. Hoc autem non procedit in sacramento Baptismi, ut patet; hic enim institutus est ad tollendum peccatum originale, & alia commissa ante Baptismum, quod quidem regulariter facit, neque ad hoc oportet habere vim remittendi alia post ipsum commissa; tum quia ipso tempore, quo confertur, tribuit regulariter suum effectum, tum etiam, quia licet impeditur propter fictionem, vel indispositionem, potest postea tribuere eundem effectum, posita attritione, vel si fuerint alia peccata noua, posita Confessione sacramentali, quæ pro illis peccatis posterioribus tollendis instituta est etiam in lege Euangelica.

60. *Ad confirmationem responderi potest primò, negando antecedenti de Sacramentis illis, quæ non sunt per se instituta ad remissionem peccati, ut dicimus agentes de Eucharistia disp. 12. sect. 1. vel secundò, admissò antecedenti, potest negari consequentia: nam licet sacramenta haberent illam virtutem tollendi peccata præterita, ablato obice, quando conferuntur ipsa sacramenta, non debent*

tamen habere vim ad remittenda peccata committenda, postquam sacramenta collata sunt. Ratio autem esse potest, quia actio sacramentalis, ut in superioribus sape diximus, est actio Christi, & eius petitio, qua à Deo peti gratiam, & remissionem peccati pro eo, cui sacramentum confertur; & licet ei tunc non detur cum effectu, acquiritur tamen iam tunc ipsi ius ratione sacramenti suscepit ad gratiam habendam, ablato obice; iam enim applicata sunt ei Christi merita, & solutum est pretium, cuius quasi bursa est ipsum sacramentum. Quæ omnia ostendunt, in ipsa receptione sacramenti applicari ex parte Dei effectum; tunc enim acceptatur petitio Christi, & oblatio pretij, tunc conceditur, quod petitur, licet exsequio differatur aliquando propter obicem: non ergo habet vim sacramentum ad remittenda peccata futura; hac enim non remittuntur etiam ex parte Dei, antequam committantur; nec applicatur à Christo solutio pro ipsis, nec homo acquirit ius ad remissionem peccati postea faciendi. Quamuis ergo daretur, illa sacramenta posse per accidens dare primam gratiam, quando recipiuntur; non inde fieret, quod possent per accidens remittere peccata facienda, postquam ipsa sacramenta esse desierunt: hoc enim est omnino contra institutionem ipsorum Sacramentorum, quæ, ut diximus, sunt sanctifications, & mundations praesentes, atque adeò remissiones solum debitum praesentium; sicut qui lucratur indulgentias, non obtinet remissionem poenæ pro peccatis futuris, sed solum pro iis, quæ iam commisit, & pro quibus applicatur nunc pretium ex thesauro Ecclesiæ; nam solvere nunc pro futuris, esset quasi dare impunitatem, & licentiam peccandi in futurum.

Restat ergo, ut in praedicto casu requiratur ad iustificationem attritio etiam de peccatis commissis post baptismum cum sacramento Pœnitentia, vel certè contritus extra sacramentum. Vtique enim modo auferatur sufficiens obex, ut Baptismus præteritus possit conferre suum effectum. An vero tunc illa duo sacramenta concurrant ut duæ causæ partiales ad totum effectum gratiæ; an singula ad aliquam partem gratia? Respondendum est cum Sua- rez, scilicet, in fine, utrumque sacramentum concurre-re ad totum effectum gratiæ tamquam causam par-tiale; quia non est maior ratio, cur priores gradus gratiæ hant ab uno sacramento quam ab altero. Vnde utrumque sacramentum concurreat ad remis-sionem omnium peccatorum; dicetur tamen baptis-mus concurrere indirectè solum ad remissionem eorum, quæ commissa sunt post baptismum; quia Deum dare illam gratiam ad finem auferendi cuiusmodi peccata, non provenit ab exigentia baptismi, sed sacramenti Pœnitentia; sicut est contra Deus dat illam gratiam ad finem tollendi peccatum origi-nale, & alia antecedenti baptismum propter exigentiam, non pœnitentia, sed baptismi. Quia tamen tota illa gratia, & quilibet gradus opponitur æquè ex se omnibus peccatis mortalibus, utrumque sacra-mentum dicitur concurrendre ad ea omnia remit-tenda, vel directè, vel saltem indirectè.

Hoc idem dicendum videtur, quando baptismi obex auferatur postea per contritionem: in quo casu Coninch. P. Coninch num. 101. probable existimat, contrito-nem prius natura causare gratiam sibi correspondentem, qua omnia peccata remittantur, & postea baptismum conferre augmentum eiusdem gratiæ; quia contritus in suo effectu non pendet à baptis-mo actu suscepito. Hoc tamen fundamentum parum probat; nam independentia unius causæ ab alia non arguit prioritatem in operando, v.g. quando duo lumina

Coninch. Idem dicitur quando per solum contritionem tollatur obex.

luminosa simul applicantur eidem passo, sicut vnum posset operari sine alio, non ideo prius alio operatur suum effectum, sed utrumque operatur simul; quia pro eodem signo priori utrumque est applicatum, & neutrius operatio supponit operationem alterius. Similiter, cum pro eodem signo, pro quo posita est contrito, intelligatur etiam baptismus susceptus, & absque obice (nam ponit contritionem, & auferri obicem, est omnino idem, ut supra vidimus) non est, cur pro signo posteriori non intelligatur baptismus etiam operari, nisi eius operatio debeat prasupponere effectum contritionis, ad quod ramen probandum nullum prorsus fundamentum afferri potest; quia aliud est, effectum baptismi supponere contritionem, & ablatum obicem, quod verum est; aliud vero, effectum baptismi supponere effectum contritionis, quod est falsum, & abesse vello fundamento, & contra mentem Augustini, qui vniuersaliter docuit, baptismum conferre non solum ad augmentum gratiae, sed ad remissionem peccatorum, quoties postea per veram penitentiam aufertur factio.

SECTIO V.

Resoluntur alia dubia circa eamdem materiam.

63.
Primum du-
biuum.

Vasquez.

Suarez.

Resoluuntur
iuxta sensum
verborum
Augustini.

64.
Augst.

Dubitatur primo, utrum quando aufertur obex baptismi per contritionem subsequenter, gratia, qua conferitur, sit maior, quam quae daretur foli contritioni abesse concussum sacramenti praeteriti? Negat P. Vasquez *disp. 159. num. 33.* Alij vero communiter & verius affirmant, quam partem amplectitur etiam Suarez dicta *disp. 28. fol. 4. §. Hac sententia*; sicut contrarium etiam probabile reputet. Sed si consequenter loquendum sit, non videatur esse dubium. Nam verba Augustini, & aliorum, si quid probant, hoc utique probant, baptismum praeteritum conducere, & vtilem esse postea ad remissionem peccatorum; non est autem utilis alio modo, nec aliter causat remissionem peccatorum, nisi mediante gratia; ergo assert gratiam suam, qua tollat peccata.

Nec satisfacit dicere, quod eadem gratia, qua data fuisset foli contritioni, datur tunc dupli titulus, scilicet propter contritionem, & propter baptismum praeteritum. Hoc, inquam, non est iuxta sensum verborum Augustini, & aliorum: quid enim utilitas afferit homini, quod gratia detinut illi dupli titulus, si reuera plus gratiae non habet? Non hoc sibi voluit Augustinus, cum dixit, illud sacramentum postea prodebet; quia illud & in homicide iusto, & in nomine iusti semper sanctum est, quod neque equitate alii agunt, neque iniurie aliquius minuit. Minueretur quippe non patrum, si totus eius fructus reduceretur ad duplicandum titulum gratiae, non gratiam ita ut ratione illius homo sanctior non esset, quam sine illo. Non hoc sibi voluit Augustinus, illius sermonis apud Cyprianum, cum dixit, ablato obice, *Constat ablutionis donum, & reddit effectus munerum*: non reddit effectus munerum, si homo non recuperat, quod propter obices impedimentum perdiderat. Sic enim, quando agitur de reuiviscentia meritorum per penitentiam, Theologii non agnoscunt, verè reuiviscentia merita, si gratia non sit maior, sed gratia solum noua penitentia correspondens detur etiam intuitu meritorum praecedentium: sic etiam non admittunt pro vera remunerazione adum remissorum illam, quam aliqui solum volebant concedere, quod gratia, qua correspondet actu intenso subsequenti, detur etiam

intuitu actuum remissorum praecedentium: quia nimur hæc omnia verbis ponunt remunerationem, & præmium, sed re ipsa titulum vacuum absque illa utilitate, aut fructu. Si ergo baptismus praeteritus utilis est, si ponit similitudinem cauare gratiam, & remissionem peccatorum, aliqui debet conferre ultra id, quod absque ipso haberetur.

Confirmatur primò: nam eo ipso, quod Concilia, & Patres dicunt, sacramenta nostra cauare gratiam, intelligent omnes cauare aliquam gratiam ultra eam, quam per bona opera absque ipsis sacramentis haberemus, nec admitteretur vello modo explicatio eius, qui diceret, eam solum gratiam, qua correspondet meritis, dari de facto dupli titulo, scilicet propter merita, & propter sacramenta; hoc enim est eludere potius quam tueri doctrinam Conciliorum, & Sacramentorum dignitatem, ac efficaciam. Si ergo conceditur, baptismum praeteritum, ablato obice, cauare gratiam, id debet intelligi de gratia distincta, non de sola multiplicatione tituli ad eamdem gratiam, qua sine illa haberetur.

Confirmatur secundò, ex eo præcisè, quod absolutio sacerdotalis conferat gratiam, & remissionem peccatorum, habemus pro comperto maiorem gratiam, date absolutionem simili, & contritionem, quam solam contritionem absque absolutione; ergo ex simili doctrina Patrum dicentium, baptismum praeteritum abluere, sanctificare, &c. colligere pariter debemus, maiorem gratiam dare baptismum simili, & contritionem, quam daret sola contritione absque baptismō praecedenti.

Confirmatur tertio, nam si obex tollatur per attritionem, baptismus praeteritus se solo cauatur tam illam gratiam, cum attritio non habeat virtutem ad iustificandum se sola, nec tunc sit pars sacramenti, sed mera dispositio ad effectum solius sacramenti; ergo baptismus praeteritus habet adhuc vim cauandi gratiam diuersam supra gratiam aliorum actuum omnium sequentium; ergo sicut obex tollatur per contritionem, baptismus retinebit eamdem vim cauandi se solo aliquam gratiam supra illam, qua correspondet operi bono.

Ratio denique a priori est, quia vel baptismus praeteritus habet vim ad eamdem gratiam, vel non. Si non habet, ergo nec cum contritione illam cauabit, sed sola contritione illam ponet; non enim dicitur dari dupli titulo aliquid, quando singuli non habent vim ad illum effectum. Si vero baptismus habet talen vim, prout re vera habet, non debet eadem gratia correspondere utriusque titulo: numquam enim Deus, stante dupli titulo ad gratiam, dat utrique eamdem gratiam, sed diuersam, ut constat inductione perpetua: sic meritis diuersis dat præmia diuersa; sic duobus sacramenta dat duplum gratiam diuersam; sic sacramento præsenti cum contritione dat diuersas gratias, & sic in aliis; cur ergo in nostro casu haec vniuersalis regula deficeretur: tam enim applicantur merita Christi per Baptismum praeteritum ad effectum illum, quam per alia sacramenta; ergo sicut in aliis sacramentis non censetur Christus applicare sua merita nobis ad eundem effectum nouo titulo habendum, sic neque in casu nostro; quale enim præmium meritorum Christi esset dare nobis ex novo solum motiu id, quod iam alium, non destinatum, & ex lege Dei debitum erat?

Obligant, sequi, quod ille, qui sacrilegè baptizatur, reportaret commodum ex suo sacrilegio, cum obicitur postea maiorem gratiam accipiat ratione contritionis, & sacramenti praeteriti, quam si habuisset foliam contritionem, non praecedente sacrilegio Baptismo. Respondetur, idem sequi in sententia contraria: nam

nam si auferatur obex postea per solam attritionem, accipiet gratiam ratione Baptismi præteriti, quam non acciperet cum sola attritione de peccatis, nisi præcessisset ille Baptismus sacilegus. Item, qui recipi Eucharistiam, vel aliud sacramentum per susceptionem malam venialiter, adhuc accipit gratiam sacramentalem, atque ad eod habet commodum ex suo peccato. Item qui incipit implere requisita ad lucrandam indulgentiam, ita ut primum opus fiat cum peccato etiam mortali, vt si visitet Ecclesiam ex malo fine, vel contra præceptum superioris, adhuc si postea confiteatur, & ponat alia requisita, lucrabitur Indulgentiam, & per consequens reporrat commodum ex suo peccato; in modo per Indulgentiam lucratur remissionem eiusdem peccati, quoad penitentiam. Non est ergo inconveniens, quod per accidentem subsequuntur penitentia, & retrahitio, peccata etiam præterita cooperentur in bonum, & utilitatem spiritualem.

Vtrum sacramenta, ablato postea obice, conferant semper aequalē gratiam.

70. *Dubitum se-
cundum.* *Duplex sen-
tientia.* *Prima.*
71. *Suarez,* *Coninch,* *Scuanda,*
Vaquez,
Cordes.
72. *Probatur pri-
ma pars.*

Dicitur secundū, vtrū, ablato obice per reparationem sequentem, Baptismus conferat semper aequalē gratiam, an verò maiorem iuxta mensuram melioris dispositionis. Duplex est sententia: prima affirmat, semper dari aequalē, hoc est, in simili, qualē dat parvulus, qui sine propria dispositione baptizantur. Nam in nostro etiam casu gratia datur a solo Sacramento, & non secundū dispositionem, cum nulla fuerit dispositio, quando Baptismus datus fuit; attrito verò subsequens non potest esse dispositio ad Baptismum, nec ratione illius potest dici homo melius dispositus accedere ad Baptismum. Hanc sententiam vt veriorem amplectitur Suarez vbi suprà *scđ. 4. pof. medium*; quem sequitur Coninch vbi suprà *dub. 6. num. 102*. Secunda sententia dicit, gratiam esse in aequalē secundū mensuram melioris actus, quo fictio tollitur, hanc tenet Vaquez *loco citato, c. 5. ex suppositione*, quod Baptismus, recedente fictione, gratiam conferat ex opere operato.

Ego in primis existimo, quod etiam in collatione gratiae non esset attendendum ad mensuram actus, quo tollitur fictio, adhuc Baptismus non debet conferre aequalē gratiam omnibus, quando auferatur obex. Deinde addo, debere etiam attendi ad in aequalitatem illius actus, vt iuxta eius mensuram conferatur maior, vel minor gratia, prout secunda sententia volebat.

Priorem partem probo, quia licet attrito, qua auferatur postea obex, non posset deferire ad eam in aequalitatem, eo quod non sit dispositio; potest tamen defini in aequalitas ex aliis actibus præcedentibus Baptismum, qui essent dispositiones. Pro quo adiutorio nomine dispositionis, secundū quam datur gratia Sacramentalis in aequalis, non debere intelligi solum dolorem de peccatis, qui necessarius est ad effectum Sacramenti, sed etiam alios actus bonos, quibus homo se præparat ad recipiendum Sacramentum. Nam si aliquis confessurus peccata v. g. pridie ieiunet, det elemosynam, & aliis piis operibus se præpararet, postridie verò recognitet peccata, dolet de illis, & recipiat Sacramentum Penitentia, gracia Sacramentalis maior erit ratione illius maioris præparationis, quam si solum dolorem illum de peccatis haberet; omnia enim illa opera disponunt saltem de conguo subiectum ad melius accedendum ad Sacramentum. Similiter ergo & Catechumenus per dies aliquot ante Baptismum

ieiunet, & se in aliis operibus misericordiae, ac pœnitentia exerceat, & postea ante Baptismum dolet de peccatis, non est dubium, quin maiorem gratiam Sacramentalem accipiat iuxta meliorem illam præparationem, & dispositionem, quam si solum dolorem de peccatis habuisset; quia omnes illi actus, & illa opera pia intelliguntur nomine dispositionis, & iis operibus, ac oratione, & meditatione præparent se homines pij ad Sacramentum Eucharistiae recipiendum. Ergo si, positis illis operibus, postea ille per oblationem non dolet de peccatis, atque ad eod accedat absque dispositione necessaria ad gratiam, postea vero recordetur, & dolet, atque auferat obicem Baptismo, non possumus dicere, hunc hominem accessisse ad Baptismum aequi indispositionem, seu aequi parentem dispositionem, ac alium, qui nullo se bono opere præpararat, & sine dolore etiā de peccatis acceperat. Habet ergo postea maiorem gratiam Sacramentalem, saltem ratione illius maioris præparationis, & dispositionis antecedentis, ad quam, vt vidimus, debet attendi in collatione gratiae Sacramentalis, atque ad eod ex hoc saltem capite Baptismus potest postea ablato obice, dare gratiam in aequalē & maiorem quam parvulis.

Secundam verò partem nostra sententia, quod scilicet iuxta maiorem perfectionem etiam ipsius actus, quo auferuntur obex, datur maior gratia Baptismi, colligere mihi video ex Tridentino *scđ. 4. cap. 4.* *Trident.* vbi de detestatione, & retrahitione peccatorum, sic dicitur: *Fuit autem quoniam tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis morus necessarius;* vbi non solum dicitur necessaria detestatio peccati ad remissionem peccatorum, sed necessaria ad eam impetrandam. Concurrit ergo illa detestatio ad effectum Baptismi, vt meritorum de congruo impetrando, seu merendo de congruo illum effectum: maiorem autem vim habet ad merendum melior, & perfectior dolor de peccatis, quam minus perfectus: ergo effectus in aequalis correspondebit.

Rursus iuxta doctrinam generalem eiusdem Tridentino *scđ. 6. cap. 7.* gratia datur adultis in aequaliter secundū propriam cuiusque dispositionem; illum autem actum, quo auferuntur obex in casu nostro, effecitum propriam dispositionem, probat P. Valquez loco citato; tum quia Baptismus præsens non remittit peccata sine dispositione recipientis; ergo cum Baptismus præteritus non habeat maiorem vim ad remittenda peccata, quam habeat Baptismus præsens, fateri debemus, Baptismum etiam præteriticum non operari absque convenienti dispositione; tum etiam quia Baptismus tunc impeditus fuit ob defectum solum dispositionis debitae ad suum effectum; ergo non poterit expediri ad eum effectum producendum, nisi positā dispositione, ob cuius parentem impediatur; ergo actus, qui ponitur, est vera, & propria dispositio.

Addere possumus ad hoc ipsum probandum, nomine *dispositionis* Concilium intelligere, non quidem eam, qua disponit ad Sacramentum, sed qua disponit, & requirit ad effectum Sacramenti suscipiendum. Primum, quia dispositio dicitur illa, qua requiritur ad aliquid, vt calor, vel frigus requiritur ad formam generandam; & ideo dicuntur dispositiones, quia sine illis non fit effectus: dolor autem de peccatis non ita requiritur ad Sacramentum, quod quidem absque illo validum ponitur, sed ad effectum Sacramenti; ergo est dispositio non tam ad Sacramentum, quam ad eius effectum. Nec dicas, esse dispositionem ad dignè recipiendum Sacramentum: hoc enim ipsum prouenit ex eo, quod sit dispositio ad effectum; nam ideo debet præmittri,

73.
*Probatur se-
cunda pars
conclusio n. 2.*

74.
*Com. detur
gratia secun-
dum cuiusque
dispositionem
& cum ille
actus per quaē
obex tollitur
sit dispositio,
pro actuum
in aequalitate
in aequalitate
datur gratia.*

75.
*Quid Conci-
lium intelli-
get nomine
dispositionis.*

& ideo indignè accedit absque illo aliquis, non quia caret dispositione ad dignè accedendum (hæc enim est peritio principij, dum dicitur, ideo peccare accedendo sine illa, quia illa requiritur ad accedendum sine peccato,) sed quia caret dispositione ad effectum Sacramenti. Secundò, quia cum illo loco Trident, contineatur doctrina generalis ad omnes iustificationes hominis adulti, non potest nomine *dispositionis* intelligi dispositio ad Sacramentum, sed dispositio ad gratiam, quando enim homo iustificatur extra Sacramentum per contritionem, verificatur illa doctrina, quod accipiat inæqualem gratiam *secundum propriam cuiusque dispositionem*; & tamen dispositio ibi non est, nisi quæ disponit ad ipsam gratiam recipiendam. Ne ergo sit æquivocatio in eadē voce, fatendum est, nomine *dispositionis* ibi non intelligi dispositiōem ad Sacramentum, sed dispositiōem ad gratiam; quæ gratia sicut alia forme, melius communicatur subiecto melius disposito ad ipsam. Vnde constat iam solutio ad fundamentum contraria sententia: dicimus enim, tunc, licet non daretur dispositio ad Baptismū, dari tamen dispositiōem ad effectū Baptismū, ad quam dispositiōem attendi debet in collatione gratiæ sacramentalis.

Obiicit rursus Suarez, quia merita priora per peccatum mortificata redeunt per contritionem sequentem, non tamen iuxta mensuram eiusdem contritionis, sed semper eadem & equalia, quia scilicet per contritionem auferunt solum obex peccati, quo impediabantur, in qua ablatione obicis omnes contritiones sunt aequalis. Cum ergo in casu nostro attritio solum tollat obicem peccati, qui impediebat Baptismū, in qua ablatione omnes attritiones sunt aequalis; non facient Baptismū inæqualiter producere suum effectum, qui erat quasi mortificatus. Respondebit negando consequentiam; quia gratia, & gloria meritorum praecedentium responderet illis ut causa adæquata, & vñica mensura: at vero gratia sacramentalis in adulto non correspondet solum Sacramento tanquam vñica mensura adæquata: constat enim, gratiam dari propter Sacramentum, & dispositiōem, tanquam propter mensuram constat ex vtrâque parte, etiam quando Sacramentum non impedit obice; unde inferimus, idem dicendum in casu nostro: id retorquemus argumentum; quia gratia meritorum reuiuiscentia debet habere eandem mensuram sive in reuiuiscentia, quam habet in prima collatione, nempe sola merita, & eorum valorem; ergo gratia sacramentalis in adulto debet dari iuxta eandem mensuram, quando datur, ablato obice, iuxta quam datur non posito obice; tunc autem mensura adæquata non est solum Sacramentum, sed simul cum dispositiōem ad gratiam; ergo eandem mensuram debet habere, quando datur ablato obice. Non ergo concurrit ille actus merè auferendo obicem, sed etiā positiū disponendo ad gratiam, & conflando vnum principium, seu determinans indifferenteriam Sacramenti in ordine ad talem, vel tam effectum gratiæ sacramentalis. Aduerte tamen, quod dicimus, actu illum concurrere positiū ad gratiam, non debere intelligi ita, ut concurrat, tanquam pars Sacramenti; hoc enim est falsum cum iam totum Sacramentum praexstiterit conditum ab ipso actu, sed solum concurrit per modum dispositiōis & conditionis, sicut vñus requiritur ad effectum Eucharistia, non ut Sacramentum, nec pars Sacramenti, sed ut conditio, eo modo, quo id explicabimur disp. 1. de *Eucharistia*, s. 7.

Obiicit tertio, quia Sacramentum, quando confertur, acceptatur à Deo ad effectum certum, & determinat um; non ergo pender quantitas effectus ex

maiori, vel minori dispositione sequenti, quod argumentum potissimum convincit P. Coninch, & nos etiam supra vñsum eo argumēto ad probandum, quod Baptismus non potest postea, polita attritione, vniuersali, extra Sacramentum remittere indirectè peccata post ipsum Baptismum commissa, quia non fuit acceptatus à Deo, nñ ad effectum certum, & remissionem peccatorum iam præsentium ergo non potest etiam crescere eius actiuitas ex augmentatione dispositiōis melioris, qua postea auferetur obex.

Respondeo, effectum Baptismi esse determinatum tunc, quando confertur Baptismus, & debet ipsum Baptismum acceptari tunc à Deo ad effectum determinatum, loquendo de effectu remissionis peccatorum, non vero loquendo de effectu gratiæ sanctificantis. Ratio discriminis est, quod ad effectum remissionis peccatorum non indigeret Sacramentum aliquo alio determinante eius indifferenteriam, sed solum carentia obicis, vt patet in duobus accipientibus Baptismum cum inæquali dispositiōne attritionis, & aqualem enim remissionem peccatorum accipit vñque, & fortasse qui remissionem habet attritionem, accipit maiorem remissionem, quām qui habet intensam, ed quod phura, & grauiora habebat peccata, & vñque accipit omnino remissionem à culpa, & poena; quia ad hunc effectum Baptismus ipse ex se est omnino determinatus; & ideo tunc quando confertur, acceptatur à Deo ad totum illum effectum omnino ponendum. At vero in ordine ad gratiam Baptismus in homine adulto est causa indifferens de fide, & qua debet determinari per dispositiōem; vnde quando nondum est posita dispositio necessaria, non potest acceptari à Deo ad effectum gratiæ omnino determinatum, sed solum per modum causa indifferens, & determinabilis per aliud, prout est vera est; omnis enim causa debet acceptari secundum suum proprium modum causandi, quem habet.

Quarto obiicit, quia in eo casu gratia datur postea solum propter sanctitatem Baptismi; & quia est medium necessarium ad salutem, non propter id, quarti. quod homo ex sua parte præstiti; ergo satis est, si derur gratia necessaria qualis datur infanti, nullā habita ratione dispositiōis subiecti. Respondeo, dari quidem gratiam propter sanctitatem Baptismi, sed iuxta eius institutionem, & legem Dei, quia decrevit non dare primam gratiam adulto, quam ipse propria dispositiōne non impetrat, & mereatur de congruo, vt ex Trident, probauimus: oportet ergo non dari sine attentione ad dispositiōem subiecti.

Quinto obiicit, quia sequeatur, meliorem conditionem fore illius, qui baptizatus est secundum, & postea haber attritionem ut tria, quām illius, qui baptizatus est cum attritione ut duo, & postea haber attritionem ut tria; nam hic accipit gratiam sacramentale, solum iuxta dispositiōem ut duo, ille vero accipit secundum dispositiōem ut tria. Respondeo, hoc inconveniens non esse magni momenti; vt fateretur postea ipse Suarez §. *Denique*; & commune esse vñque sententia; nam si aliquis nunc baptizetur cum contritione ut duo, & postea habeat alios actus intenſos contritionis, alter differat Baptismum, vñque ad finem vita, & tunc baptizetur cum contritione ut quartu, hic recipiet maiorem gratiam sacramentalem, quām ille, atque ideo meliorem conditionem habebit propter suam dilatationem, quām ille, cui contritiones intensae sequentes non profuerunt ad maiorem gratiam sacramentalem. Addere possumus in eodem casu, melioris etiam conditionis esse eum, qui differt Baptismum etiam culpabiliter vñque ad mortem; quia tunc

76.
Obiectio.

Responſe.

77.
Obiectio.

tunc Baptismus afferit illi remissionem omnitudinem omnium peccatorum totius vita etiam quoad presentem, quem fructum non consequitur, qui debito tempore multis retro annis baptizatus fuerat. Hæc tamen omnia sunt per accidentem. Nam per se loquendo, melioris conditionis est, qui citè baptizatur; ex tunc enim potest mereri de condigno per omnia opera bona, quæ facit, & sit capax aliorum Sacramentorum, quo fieri ut excedat, omnibus penitatis, illum maiorem fructum, quem per accidentem ille alias habebit ob dilatum baptismum. Sic etiam qui dignè suscepit baptismum, erit per se loquendo melioris conditionis, quam qui fidei; quia toto illo tempore intermedio potest mereri de condigno, & augere gratiam, & recipere alia Sacra menta, quæ ratione compensabit, & supererabit quod ille alias postea habebit maioris gratig Sacramentalium, quando auctor obicem per dispositionem meliorem.

Vrget adhuc Suarez, quia carentia melioris dispositionis est obex ad maiorem gratiam in baptismo accipendam; sicut totalis carentia dispositionis est obex ad omnem proflus gratiam; sed ablata postea illa carentia melioris dispositionis, & positâ dispositione meliori, non confert baptismus præteritus ad habendam maiorem gratiam sacramentalem, quam ab initio contulisset cum tota illa dispositione; ergo nec habita postea dispositione ut quatuor baptismus antea fidei susceptus confert totum effectum, quem ab initio dedidisset cum illa dispositione.

81.
Infor. Sua- Respondeo negando maiorem, si sensus sit, eodem proflus modo esse obicem unum ac alium. Nam carentia melioris dispositionis est obex ad aliquem effectum, quem baptismus determinat non respicit, quippe qui de se solum respicit determinatè absuere omnino ab omnibus peccatis; quæ inuenit, quod autem hæc ablutione fiat per tantam vel tantam gratiam, non petit determinatè in adulto, sed indifferenter secundum propriam cuiusque dispositionem; unde non est propriè obex baptismi, qui solum impedit illam maiorem gratiam, cum non impediatur id, quod baptismus exigit, sed solum id quod posset habere. At vero carentia totalis dispositionis est propriè obex, quia impedit remissionem peccatorum, quam baptismus determinatè respicit, & exigit, & ideo dicitur baptismus impeditus, & quasi vim patiens, quamdiu illum effectu non consequitur; unde ablato obice, statim illum consequitur.

82.
Infor. Sua- Ultimò obicit, quia gracia baptismalis semel habitæ, & per subsecuentes peccatum amissa reuiscit iterum per penitentiam; quæ penitentia aliquando erit actus perfectior, quam fuit prior dispositio ad baptismum: & tamen tunc gratia baptismalis non restitutur, qualis fuisse, si ab initio habituerit tam perfecta dispositio; sed iuxta dispositionem priorem, non iuxta perfectionem illius dispositionis, quam auferetur postea obex; ergo à fortiori, si baptizatus quis est absque villa dispositione, non consequetur postea gratia baptismalem secundum perfectionem dispositionis, quam postea haberet.

83.
Infor. Sua- Respondeo negando consequentiam propter ratione proxime traditam; quia sicut baptismus gratiam, quam semel habituit, non auger postea propter meliorem dispositionem subsequenter; ita nec ea semel habitæ, & amissæ recuperat maiorem propter meliore dispositionem sequentem; quia nimisrum dispositio illa subsequens solum tollit obicem gracie semel habitæ, non vero determinat baptismum in differentem ad hanc, & illam gratiam; iā enim fuit baptismus deterpinatus semel per primam dispositio nementem; vero in casu nostro dispositio tollit obi-

cem, & concurret imperando, ut diximus, & determinando indifferentiam baptismi, qui de se est indifferentis ad causandam in adulto tantam vel tantam gratiam, nisi determinetur à dispositione subiecti.

85.
Infor. p. 20 Ex dictis infero obiter, non solum crescere effec-
tum baptismi præteriti per maiorem perfectionem, qua auferunt obex, sed etiam fortasse ex melioribus operibus, quibus à tempore baptismi suscepit usque ad penitentiam, qua auferunt obex, disponit se homo ad effectum baptismi, & gratiam iustificationis imperrandam. Si v.g. per menem post baptismum factè susceptum se exercet in ieiuniis, orationibus, & elemosynis ad imperrandam peccatorum veniam, & spiritu compunctionis; postea quando conteritur, vel alteratur, consequetur ex vi baptismi præteriti maiorem gratiam, quam si illa contritionem, vel attritionem solum haberet, non præcedentibus aliis piis operibus. Hoc colligitur ex iis, quibus probauimus primâ partem nostrâ sententiâ: nam sicut baptismus dignè susceptus confert maiorem gratiam, non solum secundum perfectiorem attritionem præsentem, sed etiam secundum meliorem dispositionem, qua quis se ad baptismum præparauit eiusmodi operibus piis, ut diximus; sic cum proportione, quando post baptismum factè susceptum se quis exerceat in iis operibus, & præparat ad effectum baptismi, debet integrari dispositio ad gratiam ex iis etiam operibus piis, & toti illi maiori dispositioni debet maior postea gratia correspondere, quia reuera illud subiectum est melius dispositum ad effectum sacramenti. Nec obstar, quod opera bona facta in statu peccati dici soleant opera mortua: hoc enim intelligi debet, quod attinet ad merendum de condignorum hoc tamen star quod possint disponere ad meliorem effectum sacramenti, ut confitatur in attritione, quam habet peccator, dum est in statu peccati, & disponit ad hoc ut Baptismus subsequens conferat gratiam sacramentalem, habita ratione illius attritionis præterire.

86.
Infor. Sua- Ceterum licet hoc verisimile videri possit, non concederet tamen illa pia opera in peccato facta in tantum augere dispositionem ad gratiam baptismi, siue baptismus dignè accipiatur; sive antea factè acceptus postea, ablato obice, effectu operetur, ut plus gracie correspondeat propter illum excessum dispositionis, quam correlative de condigno illis operibus, si post gratiam baptismalem in statu gratia fierient ex hoc enim sequeretur utilius esse homini ieiunare, & dare elemosynam ante baptismum quando est in peccato, quam quando est in gratia post baptismum. Sufficit ergo si eis concedatur de congruo disponere ad aliquem excessum in gratia sacramentali minorem, quam quem eadem opera in gratia facta possent mereri. Aliud est de dispositio nione præsentis tunc, quando infunditur gratia, de 87.
Infor. Sua- tunc illa opera re ad aliquæ excessum gracie, fed minorem eo quema eadum opera in gratia facta possent mereri.

Dubitatur tertio, an si auferatur obex baptismi præteriti per attritionem, v.g. ut quatuor, quæ simul disponit ad sacramentum Penitentia, quo Dubium ter- tium ibidem commissa, an remittantur peccata post baptismum commissa, an (inquit) in eo casu singula sacramenta secundum se conferant tantam gratiam, quantâ si illa attritio pro singulis solum sacramentis deseruiret, ita ut si

P. Idan. de Lugo de Sacramentis.

P. Baptismus

Vasquez.

Suarez.
Resolutur.88.
Infringit.89.
Diluitur.

Baptismus solus cum illa attritione subsequenti posset dare tres gradus gratiae, & sacramentum penitentiae solum cum illa attritione posset dare gradus, utrumque sacramentum simul cum eadem attritione conferat sex gradus gratiae. P. Vasq. d. diff. 160. n. 23. dicit de hoc nihil posse asserti, sed referendum Dei iudicio, cuius regulam & institutio nem ignoramus. P. Suarez. *vbi supr. scilicet 5. post 4. concl.* dicit, si baptismus, ablato obice, operetur gratiam maiorem secundum dispositionem praefatam; tunc singula sacramenta datura tantum gratiae, quantum si singula seorsim essent cum illa dispositione, ita ut ex conforto alterius sacramenti non minuatur effectus alterius. Quod mihi etiam magis placet; quia si aliquis recipiat de facto duo sacramenta simul, v.g. Eucharistiam & Extremamunctionem, non est verisimile, quod singula dabunt minorem effectum gratiae propter confortum alterius, quam si unum solum sacramentum ex illo suscipieretur, sed potius singula dabunt totum suum effectum, quantum si seorsim ponerentur; ergo eadem dispositio potest cum duobus sacramentis simul concurrere, nihil propter hoc perdendo, aut diminendo de effectu singulorum.

Dices, si ille homo, non simul, sed diuissim accipiet illa duo sacramenta, & ad singula se disponeret cum aequali dispositione ut quatuor, melius se disponeret ex parte sua, quam si unica dispositione ut quatuor se disponerat ad utrumque sacramentum simul recipiendum; nam duo actus boni ut quatuor, melius disponunt, & plus merentur quam una; ergo non debet recipere tantam gratiam sacramentalis per singula sacramenta, quando habet unicam dispositionem, quamcum reciperet in singulis seorsim, & per consequens neque in casu nostro; quia si prius tolleret obicem baptismi per attritionem ut quatuor, & post aliud tempus se prepararet ad Confessionem per aliam attritionem ut quatuor, melius dispositio est ex parte sua, cum duas attritiones sint meliores, & plus mereantur, quam una sola.

P. Suarez videtur negare antecedens, quia multitudine actuum est quodammodo accidentialis, quando in reliquis est perfectio aequalis. Ego libenter admitterem antecedens, & consequenter concedo, regulariter maiorem gratiam habiturum hominem per illa duo sacramenta, quam si simul cum unica dispositione ea suscipieret; quia vierte ille actus bonus est dispositio ad secundum sacramentum; si quidem prior actus reddit hominem magis sanctum, atque adeo melius dispositio ad secundum sacramentum. Nostra autem questione non est, an accipiatur tanta gratia per utrumque sacramentum sub unica dispositione ut quatuor suscepimus, quanta per illa duo sacramenta successivè accepta sub duplice dispositione ut quatuor, sed an in primo casu singula sacramenta ex parte sua conferant tantam gratiam, quam idem sacramentum cum aequali prorsus dispositione daret. Dixi tamen regulariter concedi posse, habiturum maiorem gratiam per illa duo sacramenta, qui illa suscipit successivè cum duplice dispositione ut quatuor; quia finge potest casus, quo non habeat maiorem: ut si prior dispositio fuerit postea revocata per actus contrarios malos, & gratia sacramentalis prior amissa, tunc enim non videtur homo melius dispositus ad secundum sacramentum ratione dispositoris præteriti, quam si illam non habuisset, sed solum videtur attendi ad secundam dispositionem nouam; & in hoc casu negandum erit antecedens, felicit hominem melius esse dispositum ad secundum sacramentum per illas duas dispositiones, quam per unam solam. Fuit quidem plures dis-

positus, non tamen melius, quia propter retractationem non potuit uniri prior dispositio cum posteriori ad faciendam unam meliorem dispositionem.

Dicesiterum: Virtus meritorum finita, quod se extendet ad plura merenda, sed minor est virtus ad singularia: ergo si attrito illa ut quatuor extendit suam virtutem ad merendam gratiam cum pluribus sacramentis, necesse est, quod cum singulis minus mereatur; nam virtus diuisa minor est, quam unita. Respondeo loquendo de merito condigno, verum *Solitudo*, est, valorem finitum diuisum ad plura non tantum posse, quantum in ordine ad unum, quia ibi requiritur aequalitas inter meritum, & premium. At vero meritum congruum potest diuidi ad plura & plura; quia non requirit aequalitatem, sed congruitatem, quam habet etiam in ordine ad pluram ynde liberum est Deo acceptare illud meritum ad plura in tali, vel tali casu. Dicimus ergo, Deum voluisse camdem attritionem acceptare, tamquam dispositionem congruam ad plures effectus gratiae, quando concurrent plura sacramenta; quia licet sit unum meritum congruum, multiplicantur tamen actiones sacramentales, quae sunt causa condigne, quatenus continent merita Christi; & ideo non mirum, quod maneat integra virtus attritionis ad metendam de *gratia*, congruo nouam gratiam cum novo sacramento; quia sacramentum ipsum, & merita Christi ibi inclusa sunt, quae de condigno obtinent, ut meritum illud congruum attritionis acceptetur iterum ad nouam gratiam imperrandam. Sic etiam quando Pontifex concedit diuersas Indulgencias confessis, & refeatis Eucharistiæ, visitantibus hanc, & illam Ecclesiam, per diuersas concessiones, tunc unica Confessio, & Communio sufficiat ad lucrandum utramque Indulgientiam, visitando utramque Ecclesiam; quia nimur causa præcipua, & condigna sunt satisfactio[n]es Christi, quae applicantur, polita illa conditione. Similiter ergo in sacramentis promissa est tanta gratia recipienti cum tali dispositione: poterit ergo eadem dispositio deferire ad lucrandum utramque gratiam, quia causa præcipua sunt merita Christi in sacramento contenta, quæ quasi multiplicantur in diuersis sacramentis, & obtinent, quod eadem dispositio sapienter acceptetur ad gratiam sacramentalem de conguo obtinendam.

An Sacramentum impedit ad remissionem venialium, posset postea, ablato obice, eam conferre.

Dubitatur quartus, an Baptismus dignè suscepimus, & causans gratiam, sed habens obicem ad remissionem venialium aliorum, vel omnium, quia de illis non est dolor, possit postea, ablato obice per penitentiam de venialibus, tribuere suum effectum etiam in ordine ad illa. P. Vasquez diff. 160. cap. 3. Vasquez scilicet 4. §. Dices, quid si prius, concedit, si auferatur prius obex, quoad mortalia, & postea quoad venialia, remitti prius mortalia; & postea venialia virtute Baptismi præteriti, vel omnia simul vel successivè eo ordine, quo obex in ordine ad ipsa auferatur. Vnde consequenter debet concedere, quod si ab initio Baptismus habuit effectum quoad sola mortalia, postea ablato obice quoad venialia, habebit effectum quoad illa. Addit tamen, semel collata gratia per Baptismum, licet postea ablato obice quoad venialia, haec remittantur virtute Baptismi, non tamen conferri tunc nouum gradum gratiae ex opero operato virtute Baptismi præteriti; quia ad remissionem

missionem peccati venialis non requiritur gratia infusio. In quo P. Vasquez non refert fideliter Suarez sententiam: dixit enim, quod ponit, ablato fictione, quae fuit circa venialia, Baptismum illa remittere, & gratiam ad eorum remissionem conferre; quod ultimum Suarez non dixit, nisi quando simul auferatur obex ad mortalia, & venialia. Sermo autem semper est de venialibus ante Baptismum commissis; nam in ordine ad alia post Baptismum commissa, Baptismus nullam habet efficaciam.

92. Hac secunda sententia mihi magis placet con querenter ea, quae huc usque dicta sunt. Primam eius partem de remissione eorum venialium, ablato obice, probat Suarez ex eo, quod Baptismus est regeneratio totalis, & eius gratia est regenerativa, transmutans hominem in alium, atque adeo ex se delens omnia peccata vita anterioris. Cum ergo, ablato obice, detur gratia sacramentalis, consequens est, ut tunc delect simul & mortalia, & venialia: unde con querenter fit, quod si adhuc non auferatur obex quoad venialia, maneat virtus Baptismi impedita, & suspensa ad caufandum eum effectum, ubi primum auferatur obex ad illum.

93. Alter possumus hoc ipsum a posteriori probare ex efficacitate Baptismi, qui licet inueniat obicem, quando confertur ad remissionem omnium venialium, & ideo non conferat tunc remissionem totius poena: si tamen homo ille statim moriatur, non purgabitur propter peccata praeterita in Purgatorio, sed si vere iustificatus est in Baptismo, recta ibit in celum: equiparatur enim Baptismus quoad hoc, martyrio, ut diximus in superioribus; & quidem martyr, licet non remittantur ei omnia venialia in hac vita propter obicem, & carentiam debite retractionis, in primo tamen instanti mortis remittuntur, quoad culpam, & totam poenam per obicem, extra hanc vitam in virtute martyrij praeteriti, & remittuntur ideo nemo orat pro martyre; & ideo etiam iuxta

Licit martyris non remittantur ei omnia venialia in hac vita propter obicem, & carentiam debite retractionis, in primo tamen instanti mortis remittuntur, quoad culpam, & totam poenam per obicem, extra hanc vitam in virtute martyrij praeteriti, & remittuntur ideo nemo orat pro martyre; & ideo etiam iuxta

94. Hinc constat solutio ad argumentum P. Vasquez, qui fundatur in eo, quod Augustinus hunc effectum remittendi venialia Baptismo non tribuit, ablato postea obice, nec poterat tribuire, cum is effectus non sit necessarius ad salutem. Respondeatur tamen, nec Augustinum eum negare, & ex eius verbis supra sape adductis, hunc etiam effectum colligi, cum libro illa 6. de Baptismo cap. 5. efficaciam Baptismi ad remissionem peccatorum fundet in eo, quod Baptisma illud sanctum est, & ideo nullius ini-

nitiate minuitur. Vnde colligit, ablato obice, deseruite ad remissionem peccatorum: sub qua universalitate verborum videtur omnia peccata intelligere, tam venialia, quam mortalia; numquam enim in sacris litteris dicitur aliquid deseruire, vel dari ad remissionem peccatorum, quod non possit deseruire nisi ad sola mortalia remittenda. Ratio autem illius efficacia Baptismi non fuit sola necessitas ad tollendum originale, sed instituto Christi, qui voluit, hominem posse renasci ex aqua, & Spiritu sancto semel, hoc est, deposita tota vita veteri, & eius debitis ac fardibus, explicuimus sect. 3.

95. Secunda pars conclusionis, quod scilicet semel collata gratia per Baptismum, si postea auferatur obex ad remissionem venialium, non oporteat conferri nouum gradum gratia sacramentalis ex opere operato, sed remitti peccata ex vi gratia sacramentalis antea collata, probari potest, tunc quia ad caufandam remissionem venialium, non est necesse causare de novo aliquem gradum gratiae, neque aliunde sit ratio augendi gratiam sacramentalem semel collatam, alioquin augeretur etiam, quoties ponitur de novo melior dispositio, quod tamen nemo concedet.

Dices, Baptismus non causat remissionem peccati immediate, sed mediante gratia, quam causat; ergo si ponit nouum effectum remissionis peccati, ponit nouum gradum gratiae, mediante quo, illam remissionem causet. Respondeo, Baptismum non causare **96.** remissionem peccati, nisi media gratia tunc, vel antea ab ipso baptismo caufata; non est tamen necesse, quod illum effectum causet media gratia de novo posita, quando illum effectum cauit. Hoc constat in effectu remissionis poena temporalis, que Baptismus, ut vidimus, aliquando non causat in hac vita propter obicem respectu venialium, sed ablato illo obice, in primo instanti separationis anima causat illum effectum, & tamen tunc nullum nouum gradum gratiae confert, sed causat illum effectum, mediante gratia sacramentali antea caufata ab ipso Baptismo. Sic ergo poterit, ablato obice in hac vita, missio venialium, absque noua gratia sacramentali, sed mediante gratia prius posita ab ipso Baptismo, quae data fuit ad remissionem omnium peccatorum, quantum erat ex se, tamen venialium praeterita vita, quam mortalium.

97. Dixi tamen saperè non dati tunc nouum gradum gratiae sacramentalis ad eum finem: non enim nego, interuenire semper nouum gradum gratiae, quoties ponitur effectus ille nouus remissionis venialium. **Aduerte me** sic loqui de **Potest causa** Baptismo. Sic ergo poterit, ablato obice in hac vita, **ri de novo recausare** noua remissionem venialium, absque **missio veniali**, absque noua gratia sacramentali, sed mediante gratia prius posita ab ipso Baptismo, quae data fuit ad remissionem omnium peccatorum, quantum erat ex se, tamen venialium praeterita vita, quam mortalium.

98. Dices iterum; ideo baptismus facte susceptus potest postea, ablato obice, causare remissionem peccati, siue mortalium, siue venialium; quia iam fuit acceptatus à Deo determinate in ordine ad talen effectum, remissionis omnium peccatorum praeteritorum, ut supra diximus, n. 78. sed eodem modo determinate acceptatur à Deo ad gratiam, qua remittuntur omnia illa peccata; ergo ablato obice ad venialia, potest ponere gratiam ad remittenda illa ex vi acceptationis

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

Diluitur.

tionis, qua ad eum effectum acceptatus fuit. Respondeo distinguendo minorem; acceptatur à Deo ad gratiam aliquam determinatam, qua remittantur ea omnia peccata, nego; acceptatur ad gratiam indeterminate maiorem vel minorem secundum dispositionem, quæ præcedat ipsam gratiam, concedo; hæc autem gratia data iam fuit in nostro casu, quando remissa fuerunt mortalia, & tunc determinata fuit gratia secundum dispositionem tunc presentem; atque ideo non manet amplius acceptatio baptismi ad ulteriorem gratiam; iam enim data fuit ex vi præcedentis acceptationis gratia debita ad remissionem mortalium, que tunc ponitur, & ad remissionem venialium, quæ postea ponetur ex vi illius gratiæ, quando auferetur obex.

SECTIO VI.

*An alia omnia Sacra menta sicut suscep ta
causent gratiam, ablato obice.*

99.
Varia senten cia.
Soto.
Vaquez.
Durand.

Maior.
Couturu.
Vaquez.
Paludan.
Sylvestr.
Caietan.

Petr. de So to.
S.Thom.

100.
Probabilior sententia.
Suarez.
Coninch.
Probatur pri mo de sacra mento Pœnitentia.

101.
Confirmatur.
neque enim pa nitia est
peccati mortali s post bapti smum
ad remissio nem pœc cati mortali s
est mortali s post bapti smum;
quam bapti smus ad in re, vel in voto; ergo sicut bapti smus ablato obi ce remis sionem
peccatorum ante bapti smum;

V Atiae sunt Theologorum sententiae. Prima docet, nulli sacramenta præter Baptismum competere eam efficaciam gratiæ, ablato obice, hanc tenet Soto in 4. dīs. 6. q. 1. art. 8. & Vaquez dīs. 171. c. 2. Secunda sententia docet, competere etiam sacramento Pœnitentia. Ita Durandus in 4. dīs. 4. q. 4. n. 8. & dīs. 67. q. 13. n. 7. Tertia sententia id tribuit omnibus, & soli Sacramentis imprimentibus characterem, hanc tenet, Maior, Couturuas, & alij, quos affert Vaquez loco citato cap. 1. Quarta sententia addit Pœnitentiam iis tribus Sacramentis, quæ impriment characterem. Hæc tribuitur Paludano & Sylvestro apud eundem Vaquez ibi. Quinta sententia id affirmat de omnibus sacramentis nouæ Legis: quam docet Caietanus tom. 1. *Opusculorum tract. 5. q. 5. §. Communis autem; Petrus de Soto de institutione Sacerdotum L. & s. de Baptismo: qui eam tribuant S. Thomæ in 4. dīs. 17. q. 3. art. 4. quæsiuncula 1.*

Sexta sententia probabilior id tribuit omnibus Sacramentis, vñ excepta Eucharistiæ. Hanc tenet Suarez dīs. 28. sct. 6. & infra dīs. 63. sct. 8. Coninch q. 62. art. 1. dub. 3. & alij. Probatur potest primò de sacramento Pœnitentia, supponendo, illud posse esse in aliquo casu validum, & informe, ut probabimus agentes de illo sacramento in particulari. Quo supposito, consequenter fatendum est, illa peccata, quæ quis valide confessus est, remitti postea ablato obice virtute Clauium per absolutionem prætertam: alioquin illa peccata nunquam remitterentur virtute Clauium, nisi indirecte, & per accidentem cum aliis in Confessione sequenti; quod dici non potest; omnia enim peccata mortalia, quæ ab Ecclesia non remittuntur directe, debent ei subiici, vt remittantur directe, illa autem peccata semel explicita in Confessione valida, non subiiciuntur iterum Ecclesiæ iudicio; ergo debent remitti virtute Clauium per absolutionem prætertam, vbi primùm auferatur obex.

Confirmatur. Confirmatur primò, quia non est minùs necessarium sacramentum Pœnitentia ad remissionem peccati mortali s post bapti smum commissi, quæ saria ad remissio nem pœc cati mortali s post bapti smum: nam sicut ad hoc remittendum requiritur bapti smus in re, vel in voto; sic ad remittendum illud requiritur sacramentum Pœnitentia bapti smus ad in re, vel in voto; ergo sicut bapti smus ablato obi ce, remittit priora peccata, & sacramentum Pœnitentia remittit, sua, ablato obice. Nulla certè ratio excogitari potest ad negandum hoc de sacramento

Pœnitentia, si concedatur de Baptismo, & supponatur sacramentum Pœnitentia validum, & informe: nam sicut homo posset postea iustificari per contritionem, vel Confessionem sequentem, & consequi indirecte remissionem illorum peccatorum, quæ confessus est in Confessione præterita; sic post baptismum sicut suscep tum posset postea iustificari per contritionem, vel confessionem peccatorum sequentium, in qua iustificaretur, & remitterentur indirecte peccata commissa ante Baptismū. Nec est magis necessarius effectus Baptismi ad salutem, quæ effectus Pœnitentia homini lapso post baptismum; nam sine gratia sacramenti Baptismi esset adhuc homo per Baptismum capax aliorum sacramentorum, per quæ posset acquirere gratiam: non ergo appetat, cur Baptismus habeat efficaciam, ablato obice, & non Pœnitentia.

Confirmatur secundò, quia baptismus, ablato obice, confert, vt vidimus, non solum effectum necessarium ad salutem, sed etiā alios non necessarios, qualis est remissio totius peccati temporalis, quam tribuit etiam post mortem ei, qui tempore baptismi habebat obicem peccati veniali non retractat; ergo non deberet negari hæc efficacia sacramento Pœnitentia ex eo, quod eius effectus non esset necessarius ad salutem. Vnde obiter infero, sacramentum Pœnitentia in prædicto casu non solum conferre, ablato obice, remissionem mortalium, sed etiam venialium, quæ fuerunt clauibus subiecta in illa Confessione, & propter obicem non potuerunt remitti. Est tamen differentia, quoad hoc, inter Baptismum, & Pœnitentiam; quod Baptismus, vt vidimus, potest aliquando habere obicem solum ad remittendam venialia, & non ad mortalia; quia postea poterit remittere venialia seorsim, ablato obice, qui eorum remissionem impediens. At vero sacramentum Pœnitentia non potest habere obicem in ordine ad sola venialia; nam si pœnitens non habet mortalia, & confitetur venialia cu[m] dolore de illis, quæ cōfiterit, statim remittuntur; si verò abique dolore, non erit Cōfessio de illis valida, atque adeò nec postea, ablato obice, causabit effectus. Necesse ergo est, quoties illud sacramentum est validum, & informe, quod id sit ratione alicuius mortalis, de quo pœnitens inuincibiliter non dolet, & ideo nō potest tolli illud peccatum, donec postea auferatur obex per retractationem illius; & tunc remittuntur etiam peccata venialia clauibus subiecta; non tamē remittuntur seorsim, sed simul cum peccato mortali; arque adeò nunquam remittuntur per sacramentum Pœnitentia absque noua infusione gratie sacramentalis, sicut id dixerimus fieri posse virtute Baptismi quodcu[m] auferatur postea eius obex ad venialia. Quamuis ergo Augustinus de solo Baptismo explicite loquatur, ex iis tamen, quæ tradit de Baptismo, colligimus idem dictum de sacramento Pœnitentia; imò licet de Baptismo nihil dixisset, adhuc ex institutione sacramenti Pœnitentia colligi posset hæc efficacia, supposito quod Christus noluit obligare ad bis cōfitemenda, & subiicienda clauibus eadem peccata, & aliunde voluit, quod omnia peccata mortalia subiicerentur iudicio Ecclesiæ, vitab ea directe soluerent, ex his enim colligitur, vt diximus, quod absolutione valida, & informis habeat postea suum effectum circa peccata validè subiecta clauibus.

Nunc iam ex his possumus gradum facere ad alia sacramenta, in quibus videtur etiam similis ratio procedere. Nam sicut per Baptismū voluit Christus dum uidetur de aīg. Se eramētū, & ex se efficaci contra peccatum originale, & alia omnia commissa ante baptismum, sic

101.
Confirma
secundo ex
eo quid se
primum sub
latu obi
centrum illi
efficiū non
necessariū al
salutem qu
jō pœnit
poralib.

Ex hoc qu
dicit Aug
ustinus de vo
tissimo celo
girar idem
dilectione de
fascinio
Pœnitentia.

102.
Eduard
vita p
Mauritius

Disput. IX.

Sect. VI.

173

sic per Confirmationem voluit subuenire eidem infirmari humane, ut roboretur homo ad profitem-
dam Fidem, & strenue praeliandum in Christi mi-
litia per vires ac robus Spiritus sancti, qui datus in
illo sacramento; item per sacramentum Ordinis
voluit subuenire hominibus remedium etiam suauis,
& efficaci, ut sancte, ac dignè ministrent in do-
mo Dei, &c. ergo sicut remedium Baptismi impe-
ditum obice retinet suam efficaciam ad praestandos
suos effectus etiam non necessarios ad salutem,
quando auferatur obex, non est cur id negemus de
Confirmatione, & Ordine. Sicut enim per suscep-
tionem Baptismi acquirit homo ius ad illam qua-
fi plenariam indulgentiam peccatorum præteritorum
semel consequendam, cum primùm auferatur
obex: sic per susceptionem Confirmationis, vel Or-
dinis acquirit ius ad illa priuilegia, & quasi facul-
tates consequendas, cum primùm fuerit ablatus
obex. Cur enim minus in his, quam in illo?

104.
Non satisfacit responsio Vasquez.
15. dicentes, quod ex vi sacramenti suscepti dare-
tur quidem poitea, ablato obice, homini iustificato
auxilia ad finem sacramenti, v.g. ad profitem-
dam Fidem, ad dignè ministrandam, &c. non tamen gra-
tia habitualis ex vi sacramenti præteriti. Hoc, in-
quam, non satisfacit, tūm quia sacramenta non af-
fert eiusmodi auxilia, nī media gratia habituali-
liqua conferunt, vt diximus supra *disput. 4. sect. 3.*
tūm etiam, quia Baptismus ablato obice, non solum
confert auxilia ad legem Christi obseruandam, sed
etiam gratia habituali, ex qua oriuntur eiusmodi
auxilia, ergo & illa alia sacramenta debent eodem
modo conferre non sola auxilia, sed & gratiam,
qua dat ius radicale, & intrinsecum ad ea auxilia.

105.
*Item probatur in Extre-
ma-vnctione, & Matrimonio; nam Extre-
ma-vnctio instituta est ad subueniendum fragilitati
hominum morbo gravi periclitantium, atque ideo
dat ius ad auxilia illi necessitat proportionata;*
quare si propter obicem non potest dare suum ef-
fectum, quando confertur; congruum videtur, vt ex
vi sacramenti suscepti acquisitum sit ius ad illum
effectum, & priuilegium obtinendum postea ablato
obice. Addit, illud sacramentum ex sua institu-
tione habere vim ad remittenda aliquando pecca-
ta, vt colligitur ex verbis forma: *Indulgeat tibi Deus,*
*quidquid peccasti, &c. & dicimus infra tract. de Pe-
nitentia. Si ergo propter obicem non potest tunc
ponere hunc effectum, videtur quod illum ponat
postea, ablato obice, sicut Baptismus, qui ponit
postea remissionem peccatorum: inquit sicut de Ba-
ptismo diximus, successu remittere peccata ve-
nialia etiam post mortalia, si successu tollatur ob-
ex ad eorum remissionem post ablatum obicem ad
remissionem mortalium: hic videtur dicendum de
Extrema-vnctione propter rationem; cur
enim minor sit eius efficacia quoad hoc, quam Ba-
ptismi, cum id non oriatur in Baptismo ex necessi-
tate talis effectus ad salutem, ut vidimus? Differ-
tamen a Baptismo, quod hic affert remissionem
peccatorum plenam, etiam quoad totam penam,
quam non affert Extrema-vnctio, quia non est re-
generatio, sed iuxta regulam à Dō statutam, &
mensuram dispositionis.*

106.
Item ratio pro Matrimonio.
Denique de Matrimonio fieri potest eadem ra-
tio, cum hoc sacramentum à Christo sit etiam in-
stitutum ad subueniendum fragilitati hominum,
vt possint sancte, & laudabiliter onera eius status
suffinere, eiusque obligationibus satisfacere. Ac-
quirit ergo homo ex vi sacramenti suscepti ius ad
illa priuilegia, & auxilia obtinenda, ablato obice,

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

sicut in aliis sacramentis suprà positis. Addunt ta-
men conseqüenter, & meritò aliqui, hoc intelligi,
si obex Extrema-vnctio auferatur durante ad-
huc illa necessitate ægritudinis periculoſe, aut
obex matrimonij, perleuerante eodem marri-
monio. Ita Suarez, & Coninch locis citatis; quia cessan-
te omnino necessitate, videtur cessare efficacia, quæ
ad subueniendum illi necessitati data fuerat.

107.
*Obiectum primum de sacra-
mento Eu-
charistia.*
Obiectus primò, eamdem rationem videri proce-
dere de sacramento Eucharistiae, quod tamen in
conclusione exclusimus ab hac regula; nam illud
etiam institutum est ad subueniendum fragilitati
hominum contra vim innatam fomitis, & contra
tentationes, iuxta id, quod canit Ecclesia: *Dedit fra-
gilibus corporis ferculum, &c.* Acquirit ergo homo ex
vi sacramenti suscepti ius ad illa subsidia, & auxilia
consequenda, cùm primùm ablatus fuerit obex, du-
rante eadem necessitate, quæ quidem semper durat
in hac vita.

108.
Respondetur.
Respondetur, rationem præcipuam ad eam effi-
ciam tribuendam aliis sacramentis, fundari qui-
dem in eo, quod fuerint instituta ad subueniendum
homini in ordine ad talem, vel talem finem, debe-
re tamen intelligi iuxta subiectam materiam, tali
scilicet modo institutionis, nempe cum imponentia
ad illa sacramenta reiteranda, ut constat in Baptis-
mo, Confirmatione, & Ordine, quibus character
imprimuntur: Extrema item Vnctio, & Matrimo-
nium, licet non imprimant characterem, non pos-
sunt tamen reiterari, durante eadem ægritudine, &
codem coniugio: ideo ad obtainendum finem inten-
tum subveniendi homini in tali necessitate, oportet
dare talem efficaciam sacramentis: quod qui-
dem in Eucharistia non procedit, quæ ex sua insti-
tutione reiterari potest, etiā intra eamdem diem
sapient, si non oblet prohibito Ecclesiastica; quare
non fuit necessaria hæc efficacia Eucharistia ad
consequendum eius finem subveniendi fragilitati
hominum. Aliunde vero eiusmodi efficacia affe-
ret secum absurdum non exigua; quod scilicet Sacer-
dos sacrilegè celebrans per totam vitam ad finem
sacrilegum beneficij, incantationis, &c. si in fine vi-
ta cum remissâ attritione confitereatur, deberet re-
cipere augmentum gratia ex opere operato corre-
spondens illis omnibus communionibus; vnde fieret
repente sanctissimus propter plurima sacrilegia
commissa, & eod sanctior, quod plura fuissent sacrile-
gia; & multò sanctior, si singulis diebus contra le-
ges Ecclesiæ decies, vel centies celebrasset; quod ex
se incredibile appetit.

109.
Institutionis.
Dices, sacramentum etiam Pœnitentia ex sua in-
stitutione est reiterabile, sicut Eucharistia, & ta-
men illud admittimus dare suum effectum postea
ablato obice. Respondetur, in primis in eo sacra-
mento non repetiri illa inconveniens, quæ in Eu-
charistia; nam ex sacrilega eius receptione non ha-
bebitur nullus fructus poena; suppono enim non es-
se validum, quoties in eo mortaliter peccatur. De-
inde, licet si reiterabile, non est tamen obligatio
reiterandi illud circa eadem peccata semel validè
subiecta clauibus. Vnde si non daret postea effectū,
ablato obice, illa peccata non remitterentur direc-
tè per claves Ecclesiæ, neque esset obligatio ea
confitendi ad hunc finem, quod ex vi præsentis in-
stitutionis videatur absurdum. Et licet circa venialis
non esset inconveniens, quod non remitterentur
directè per claves Ecclesiæ, congruum tamen vide-
tur, quod illa, quæ quis confessus est in sacramento
valido, remittantur postea, ablato obice; quia cum
iam delata fuerint ab Ecclesiæ valida sententia, & imposita

P. 3 pœnitentia

penitentia, non est necesse, ut puniat bis propter eadem peccata; nec cognoscat iterum de eadem causa, sed quod sustineatur prior sententia, quae valida fuit; & oblatio impedimento, mandetur exequationi, cum ex hoc nullum sequatur inconveniens, sicut sequitur in Eucharistia.

110.

Obiectio.

Reponso.

111.

Obiectio vi.

timis.

Reponso.

Extrema v-

ntatio non ordi-

natur ad re-

missionem ro-

tinae pena

sicut Baptis-

mum.

112.

Notabilis ser-

monem esse de

adulstis.

Vasquez.

Bellarm.

113.

Notandum primo,

sermonem esse de adulstis;

Nam in parvulis certum est, non requiri eorum consensum, vel intentionem ad valorem eorum sacramentorum, quorum ipsi capaces sunt. Quod in particulari de Baptismo tractari solet infra q. 68. art. 9. vbi probatur valor Baptismi parvulorum. Videatur Vasquez ibi disp. 154. & Card. Bellarm. tom. 2. lib. 1. de Baptismo. De Sacramentis etiam Confirmationis, & Ordinis hoc ipsum tradunt Theologi, valida esse, si parvulus ministretur. De Eucharistia autem certum est, quod sit sacramentum ante recipientis consensum; dabit etiam fructum gratiae parvulis, si illis possit dari; propter alia tamen inconvenientia prohibitum est ab Ecclesia illam parvulus ministrare. Rationem vero, cur in parvulis non requiratur consensus ad valorem sacramenti, sicut in adulstis, infinitius supra. Denique quod dicitur de parvulis, dici debet de perpetuis amentibus, qui nunquam usum rationis habuerunt, & idcirco aequiparant parvulis, quod omnia.

Notandum secundum, in sacramento Eucharistiae non requiri intentionem, aut consensum suscipien-

tis ad valorem sacramenti; cum enim illud sacramentum non consistat in usu, sicut alia; sed sit permanens, & ante ipsam sumptionem sit verum sacramentum, parum refert, quod habeat, vel non habeat intentionem, qui illud suscipit. An vero requiratur eiusmodi intentio suscipiens, ut sacramentum illud conferat, sicut esse etiam statim dicemus.

Prima ergo sententia fuit Baptismum esse validum, licet, qui baptizatur, corde dissentat, dum tam men ore dicat se consentire. Hanc docuit Glossa in cap. Maior. de Baptismo. Secunda sententia est Caietani infra q. 68. art. 7. qui docet, solidum requiri ad valorem Baptismi, quod ille, qui baptizatur, non habeat voluntatem contraria, etiam si non habeat, vel habuerit unquam voluntatem Baptismi recipiendi; addit tamen Caietanus, accidere non posse, vel certe rarissime, quod qui accedit ad Baptismum, non habeat voluntatem Baptismi, vel certe voluntatem contraria. Eamdem sententiam sequi videtur Ledesm. in 4. p. 9. q. 7. art. 7.

Communis, & vera sententia Theologorum tenet, requiri ad valorem sacramenti consenatum positiuum adulti, qui illud recipit. Hanc docent Theologi omnes cum S. Thoma d. q. 68. art. 7. quos converunt, & sequuntur Suarez in presenti disp. 14. art. 7. Vasquez disp. 157. cap. 2. & alij omnes.

Probatur primò ex Concilii, in quibus ad baptizandum eum, qui incidit in amentiam, vel perdidit usum sensuum, semper exigunt, quod antea voluntatem Baptismi habuerit. Sic habetur in Concil. Carthaginensi 3. cap. 34. his verbis: *Egrotans si thag. pro se respondere non possunt, cum voluntatis eorum testimonium bi, qui sui sunt, dixerint, baptizenur. & in Concil. Araucano 1. cap. 12. Obmutescens baptizari, Concil. Ant. Penitentiam accipere potest, si voluntatis praeterita testimonium aliorum verbis habet. In quibus locis licet non dicatur expresse, non valere Baptismum absque illa voluntate praeterita, id tamen videtur omnino supponi, cum a solum conditione positâ, permittitur baptizari egrotus; in quo etiam sensu loqui viderur August. lib. 4. de Baptismo, cap. 24. si pro co Augustinus (inquit) qui respondere potest, aliu respondat, non item valer; ex qua regula illud in Evangelio dictum est, quod omnes, cum legintur, naturaliter mouent; et atamen habet, si pro se loquuntur. Denique hoc ipsum ut regula seruanda traditur in Rituale Romano Pauli V. in Rubricis de Baptismo adulorum; ubi prohibetur baptizari eum, qui, cum aliquando habuerit usum rationis, ante amentiam nunquam ostendit voluntatem, aut petitionem Baptismi.*

Probatur secundum specialiter de Matrimonio; quia cum sit contractus humanus obligacionem mutuam inducens, id absque voluntate se obligantem fieri non potest. Item sacramentum Poenitentiae, cum sit iudicium includens accusationem, qua reus se coram legitimo iudice accusat, & vult sententiam accipere, non potest consistere, absque poenitentis voluntate. Baptismus deinde, Confirmationis, & Ordo, que tria sacramenta imprimit charakterem indelebilem, si absque omni voluntate recipientis conferrentur, obligarent illum iniurum ad statum, vel legem, quam amplecti noller, manereque contra suam voluntatem subditus Ecclesie, qui id non vellit; qua ratione vitus Innocent. III. Inscr. II. in cap. Maior. de Baptismo; ad probandum, Baptismum contra voluntatem recipientis collatum, non esse validum. Denique Extrema-vntio, cum afferat etiam sanctitatem internam, quam Deus iniuris non confert, congruerit requiri ex parte recipientis voluntatem, qua accepit illud ius, & velit consecrari ac sanctificari peculati illo ritu. Qualis

Qualis autem debeat esse illa voluntas, statim explicablebitur.

117. Arguit deinde P. Vasquez n. 4 contra Caeteranum, quia supponit falsum non posse de facto accidere, adulturn baptizati nec consentientem nec dissentientem, sed neutram voluntatem habentem: hoc, inquit, proba Vasquez esse possibile, tum quia potest adulturn baptizati, dum dormit, aut dum amens factus est, cum tamen ante somnum, vel amentiam nihil cogitassem aut voluisses circa Baptismum; tum quia etiam dum aduerterit, se baptizari, potest eam actionem externam permittere; interius tamen nec consentire, nec dissentire Baptismo, ut sacramentum est. Ceterum Caeteranus non dixit (vt supponit Vasquez) illum casum accidere non posse, sed vel non posse, vel latenter ratissimum esse; quod quidem negari non potest; nunquam enim baptizatus adulturn, dum dormit, aut non explorato prius eius consenserit: si autem in amentiam incidit, ratissimum esse potest, quod prius non habuerit vel voluntatem Baptismi, vel aliam contrariantem; ergo ratissimum causus ille voluntatis in statu neutrō, prout dixit Caeteranus.

118. Nunc tamen respondeamus ad argumenta, quae pro eius sententia fieri solent. Primo obicitur Innocentius II I. in dicto cap. *Maiores, de Baptismo;* qui solum videtur petere ad valorem Baptismi, quod adulturn non habeat voluntatem repugnanteam. Sic enim post longam disputationem concludit: *Tunc characterem sacramentalis imprimet operatio, quando obicem contraria voluntate non inuenitur; ergo si neutrā habeat voluntatem, Baptismus erit validus.*

119. Respondet, imd̄ ibi Pontifex semper exigit consenserit positiuum ad valorem Baptismi; nam in verbis proximè precedentibus, postquam dixit, dormientes, & amentes, si prius quam amentiam incurrerent, aut dormirent, in contradictione persisterent, si baptizentur, characterem non suscipere sacramenti; addit de aliis. *Secus autem prius Catechismi existisset, & habuissent propositionem baptizandi. Vnde tales (qui scilicet prius habebant tale positum) in necessitate articulo consuevit Ecclesia baptizare; & statim concludit, verbis supra positis: tunc ergo characterem sacramentalis imprimet operatio,* &c. Cur autem non meminerit tertij status eorum, qui prius neutrā voluntatem habuerunt? P. Suares dicit, ideo id fecisse, quia moraliter loquendo, adulturn qui non consenserit, resistere censetur, & iniurias pati. Quam quidem regulam applicatam ad presentem materiam, veram existimo: agimus enim de Baptismo, in quo qui baptizatur, subit obligatorium legis Ecclesiasticæ, & fit subditus Ecclesie, aquae ad multa se obligat, ad que antea non tenebatur. Ad cuiusmodi autem obligationes ille qui adulturn est, & dominus sua voluntatis, arque adeo possideret suam libertatem, semper censetur iniurias, dum positiū non se obligat, & consenserit, quia semper censetur esse in voluntate habituali retinendi suam libertatem, sicut habet similem voluntatem retinendis alias suas. Merito ergo Innocentius dixit, tunc imprimi characterem Baptismi, quādo obex contraria voluntatis non inuenitur, quia nimur contra via voluntatis appellatione intelligitur voluntas actualis, vel etiam habitualis, qualē habent omnes, qui sua libertati non volunt positiū renunciare.

120. Secundū obicitur, quia in parvulis inuenitur Baptismus validus absque eorum consenserit; ergo & in adulto esse posse; nam sacramentum semper debet constare eisdem partibus. Respondet ex dictis negando consequentiam. Ad probationem dicimus, hoc sacramentum semper habere easdem partes,

formaliter loquendo, scilicet materiam, formam intentionem ministri, & consensum baptizati, si est, vel fuit capax illum praestandi. Cur autem magis requiratur hic consensus in adulto, quam in parvulo, diximus iam in superioribus.

Tertio obicitur decretum Eugenij IV. in Concilio Florentino, dicentis, sacramenta tribus perfici, materiā, formā, & ministro habente debitam intentionem; in quibus non numeravit intentionem subscipientis. Respondet, illam subintelligi ex parte materiæ, g. i. Baptismo materia proxima est ablution, non quacumque, sed hominis viui; alioquin non est materia debita. Sic etiam est ablution hominis volentis, si haberet propriam voluntatem; alioquin non erit debita materia. Noluit autem Pontifex fortasse explicare nominatim illam intentionem, cū non sit viuere, aliter requisita in omni sacramento; tum quia in Eucharistia non requiritur talis intentio ad valorem sacramenti; tum quia in parvulis non reperitur, v. diximus.

Quarto obicitur vñctio fideliū; solet enim dari Extrema vñctio iis, qui ratione vñctum subito morbi impetu perdidere; nec ante illud sacramentum petierant. Respondet, præcessisse quidem voluntatem; qui enim Christianus est, & vult in Ecclesia Catholica vivere, & mori, vult etiam eius sacramentis debito tempore iuvari; quam voluntatem Ecclesia præsumit de omnibus, qui signa penitentia suo tempore exhibuerunt.

Sed contrā obici potest quidē; ergo ex illa simili voluntate generali poterit homini in tali articulo constitutio exhiberi absolutio sacramentalis, licet nulla signa doloris exhibeat, aut eiusmodi absolutionem proximè petierit. Probatur sequela; quia ad *Probatur*, absolutio in tali articulo impendat, non exigitur, quid explicitè confiteatur; sufficit quid ostenderit voluntatem confitendi, vt suppono, ex sententia communis approbata in nouissimo Rituale Rom. Pauli V. Hanc autem voluntatem censetur habere omnis Catholicus non minus, imd̄ magis, quam Extremæ vñctionis; ergo sicut propter illam voluntatem præcedentem potest dari validè Extrema vñctio, sic etiam poterit absolutio sacramentalis.

Respondeo negando sequelam. Requiritur enim ad sacramentum Penitentiae voluntas magis propinquia, & specialis, quam ad Extremam vñctionem. Ratio autem differentia est, quid sacramentum Penitentiae, vt diximus, continet iudicium, in quo Sa-
cerdos profert sententiam vt iudex, ad quod requiri-
tur, quid acculacitor, vel reus detulerit causam ad
iudicium; non potest enim iudex inchoare ex se iudicium, sed ad instantiam partis. Quando ergo penitens potest, debet se explicitè accusare; quid si hoc non possit, debet saltē implorare officium indicis, ostendendo voluntatem confitendi; per hoc enim iam inchoat iudicium eo modo, quo potest, in quo est differentia à sacramento Extremæ vñctionis, & aliis similibus, ad quorum valorem sufficeret voluntas interna, etiam si exteriori non ostenderetur; at vero ad sacramentum Penitentiae non sufficit talis voluntas interna, sed requiritur penitio, seu manifestatio exterior, quia hoc sacramentum est iudicium externum, in quo sicut sententia debet exteriori proferri, sic penitens debet exteriori recurrere ad iudicium; & hoc quidem post commissa peccata, à quibus absoluendus est. Non ergo sufficit illa voluntas generalis, quam quisque habet, quando baptizatur, suscipiendo omnia sacramenta suo tempore, tum quia illa voluntas non fuit post peccata commissa; tum etiam, quia illa est voluntas interna,

I 21.
Tertio obicitur decre-
tum Eugenij IV.
Religatio.

I 22.
Obiectio
quarta.

I 23.
Instantia.
Probatur.

I 24.
Respondeo.

quam arguitur colligitus ex aliis operibus hominis Christiani; non tamen est actio externa iuridica, qua recurat ad officium iudicis implorandum, & qua reddatur sensibilis dolor internus de peccatis, qui cum sit pars sacramenti, debet fieri sensibilis per aliquam actionem externam sensibilem manifestatum illius doloris, qualis actio non est solum esse Christianum, ut constat.

125.
Obiectio secunda.

Sexto obiecto potest: si ad valorem Extremam-vunctionis, & aliorum similium sacramentorum sufficiat voluntas illa generalis, qua ex vi professionis Christianae censetur aliquis velle recipere sacramenta: ergo eadem sufficit ad Eucharistiam suscipiendam cum fructu; atque adeo si aliquis casu comedat hostiam consecratam, nesciens, esse consecratam, sed putans esse panem communem, recipiet tamen fructum sacramenti propter voluntatem illum generalem antecedentem.

126.
Respondeo.

Respondeo, sufficere quidem illum voluntatem generalem sicut ad Extremam-vunctionem, sic etiam ad Eucharistiam in mortis articulo cum fructu suscipiendam; & ita de facto datur iis, qui vi morbi subito correpti, rationis vsum amiserunt, quando id absque irreverentiae pericolo fieri potest, atque etiam amentibus in codem articulo, quando ante rationis vsum aliquando habuerunt, & non constat eos esse in statu peccati. Negamus tamen, quando casu aliquis comedat hostiam consecratam pro pane communem, accipere eum effectum sacramenti.

Rationem aferat Vaszquez.

Rationem assignat P. Vaszquez tom. 3. in 3. part. dif. 211. cap. 2. pnum. 7. quod homo in predicto casu habet voluntatem positivam contrariam non suscipiendo sacramentum, quando comedit illum hostiam; nam eo ipso, quod existimat esse panem communem, & vult illum sumere ut communem panem, habet voluntatem contrariam mandationi sacramentali. Hoc tamen ratio non videtur sufficiens, quia posset homini dormienti in os immitti hostia consecrata, vel calix consecratus, ipso nullam prorsus voluntatem habente, nec sentiente, in modo & ignorantia ipso, qui darerit, illum esse materiam consecratam; in quo casu adhuc non haberet effectum sacramentum; ergo non oritur ex voluntate contraria, sed ex defectu intentionis sumendi sacramentum.

127.
Ratio ex dictis colligitur.

Ratio ergo ex dictis videtur esse, quod homo Christianus ex vi illius voluntatis generalis vult quidem sumere sacramenta more Christiano, quando scilicet debito tempore Christianis dari solent, atque ideo habuit iam voluntatem accipiendo Extremam-vunctionem, & Eucharistiam in mortis periculo, vel etiam Eucharistiam alias temporibus, quando Christiano more ei dareretur, ille autem alias nunquam habuit voluntatem suscipiendo sacramentum, quando comedenter more communi cibos profanos; atque ideo illa suscepit Eucharistia, ut talis, non est ei villo modo voluntaria aut volita, ideo non causat effectum sacramentalem in ipso. Sicut etiam propter eamdem rationem esset inutilis Ordo, qui homini dormienti daretur, vel ei, qui post vsum rationis in amentiam incidit; quia nimis voluntas generalis, quam prius habuit suscipiendo omnia sacramenta, sed ea solum qua Christianis communiter dari solent tanquam remedia communia, prout dari solent Eucharistia & Extrema-vunctione, non verò sacramentum Ordinis; ideo non habet ullam voluntatem circa illud sacramentum. Sic etiam non habet voluntatem circa sacramentum Eucharistiae suscipendum, quando casu accipit illud pro cibo aut potu communis; & ideo etiam caret effectu in eo casu.

Septimò obiecto potest: si sufficit illa voluntas generalis ad valorem Extremae-vunctionis, sufficit etiam ad valorem Baptismi; atque ideo qui nihil ^{Baptismi} cogitauit de Baptismo in particulari, habuit tamen animum procurandi salutem, & bene operandi; poterit postea, si sensibus, aut rationis vnu defitit, baptizari, etiam si nihil vnuquam de Christiana fide audiuisset.

P. Coninch in praesenti q. 64. art. 8. dub. 5. n. 103. dicit, eum, qui habet attritionem de peccatis, quatenus iii meremur penas inferni, aut excludimur à Comuni, gauditis coelestibus, censeretur implice baptismum, et si de eo nihil vnuquam audierit, quia ille dolor includit viruale propositum seruandi omnia praecepta ad talem finem necessaria, quorum vnu est praeceptum suscipiendo baptismum. Hoc doctrina ^{Hoc dictum} adeo generalis, & lata mihi difficilis est; quia ex ita generali ea sequitur primò, Iudeos omnes, qui legem Moysi ^{difficilis est} servabant, antequam illis Euangelium predicaretur, potuisse dormientes validè baptizari, qui habuerant propositum seruandi omnia praecepta Divina, quorum vnu erat iam de suscipiendo baptismum. Secundò, eos infideles, qui habent ignorantiam inuinibilem verae fidei, posse etiam dormientes, vel certè si in phrenesim inciderint, baptizari; habuerant enim fortasse desiderium procurandæ salutis suæ, & faciendi quod ad ipsam necesse esset; quæ tamen absurdum esse constat. Requiritur ergo ^{Requiritur} ad baptismum voluntas aliqua magis specialis.

Rationem huius necessitatis indicat Suarez d. diff. 14. sec. 2. post medium, feliciter quia Baptismus est ^{qua magis} ianua ad Ecclesiam, & in eo sit prima solemnis professio fidei, & legis Christi. Quam rationem postulamus amplius explicare, & simul ostendere differentiam à voluntate illa generali, quam aliquis habet eo ipso, ^{postulamus} quod est Catholicus, & diximus sufficere ad suscipiendum postea validè Extremam-vunctionem, & cum fructu Eucharistiam. Nam ille volendo in religione Catholica vivere & mori, vult more Catholicorum gubernari, & eorum ritus recipere, inter quos est ritus dandi talia sacramenta infirmis, atque adeo sufficienter videtur velle ea sacramenta suo tempore recipere. Qui autem Iudeus erat, profitebatur quidem Iudaicum, & iuxta illius regulas, & ritus vivere, ac gubernari solebat, quia illam religionem iam examinaverat, & securè se illius legibus committebat; nihil autem cogitauerat delege Euangelica, & ideo non proponebat, aut solebat vti eius ritibus & legibus; quamvis enim in communi propositum habebat seruandi omnia praecepta Dei, & per consequentem implicitum suscipiendo baptismum Christi, esset praeceptum illius: hoc tamen debebat intelligi, prauio debito examine de veritate Euangelij, sine quo examine non poterat obligari ad illud recipiendum; quare non poterat ex vi illius voluntatis Iudeus dormiens baptizari, cum neque etiam implicitè voluisse recipere baptismum, nisi prævio prius examine de illius veritate, & necessitate. Sic etiam Gentilis, qui diceret: Ego volo audire Catechismum; & postea, si conuidus fuerit, & placuerit mihi fides Christiana, baptizabor; hic (inquam) non censeretur Catechumenus, nec baptizaretur ex vi solum huius voluntatis, quia nondum habuit voluntatem absolutam: at vero Christianus, qui iam examinavit legem Euangelicam, absolute vult vti, & gubernari legibus, & ritibus Christianis, quia iam fecit omnia esse sancta, & vtilia sibi, & ideo ex vi illius voluntatis potest vngi, & potest ei dari Eucharistia. Non ergo sufficit sola illa voluntas generalis contenta in actu attritionis ad valorem Baptismi ei qui nihil vnuquam de

de lege Christiana, aut baptismo audiuit; ut volebat P. Coninch. Valeret tamen baptisimus, si aliquis religionem Christianam corde amplexus esset, licet nihil de baptismō, aut eius necessitate audisset; hic enim licet morbo oppresus, sensibus deftineretur, baptizaretur valide, quia voluit absolutē hanc religionem amplecti, ciusque ritibus, quemque illi essent, gubernari.

131. Ex dictis infero prīmo, in Sacramentis (vno excepto Matrimonio,) sufficere ad eorum valorem mō ex dictū voluntatem etiam coactam: nam voluntas coacta sufficere voluntatem coactam in omni Sacramentum, excepto Matrimonio. Concil. To-

berrati contrahentium, nisi irritando omnino consensu à principio.

An vero, quando recipitur illud Sacramentum, sufficiat voluntas habitualis in recipiente? Certum etiam est, in vitroque coniuge requiri voluntatem, seu intentionem virtualem, nec sufficere habitualis; cum enim uterque sit minister Sacramenti, singularis requiritur intentio, qualis in ministris aliis

*Pro matrimonio
nō requiriātur
in coniugib⁹
voluntas virtu-
tua cum
uterque sit
minister.*

Sacramentorum, in quibus, ut supra vidimus, non sufficit habitualis, sed requiritur virtualis, quae sit causa exprimendi consensum. Quia vero coniuges non solum sunt ministri, sed recipiunt etiam Sacramentum, dubitari potest, an propterea recipiunt, sufficiat illis voluntas habitualis præterita. Videtur enim requiri semper virtualis, in modo actualis. Nam iuxta doctrinam, quam tradit Thomas Sanchez

lib. 1. de Matrimonio, disputatione 7, num 31. contractus non perficitur, donec mutua obligatio utriusque nota sit: tunc ergo perficitur Sacramentum, & per consequens tunc recipitur, quando coniux audit consensum alterius, & illum acceptat; ad hanc autem acceptationem requiritur intentio actualis acceptandi; ergo non solum quando ministratur, sed etiam quando recipit Sacramentum, deber coniux habere voluntatem actualis.

Huic tamen doctrinæ obstat id, quod cum quibusdam aliis docet idem Sanchez lib. 2. diff. 12. n. 3. posse scilicet perfici hoc Sacramentum per Epistolam hoc modo: si Epistolam mitens scribat, & non solum facere sui corporis traditionem, sed ex tunc traditionem per alterum sibi faciendam acceptare; tunc enim si, hac Epistolâ lectâ coram Parocho, & testibus, alter conferiat, jam utriusque traditio, & acceptatio fit coram eodem Parocho, & testibus, & perficitur Sacramentum. Porro, si hoc verum est, consequens videtur non requiri in suscipiente Sacramentum voluntatem actualis, nec virtualem, sed habitualis, quando suscipit Sacramentum; nam tunc temporis, qui misit Epistolam, nihil de matrimonio cogitat, & fortasse dormit, & tamen tunc recipit Sacramentum.

Ego in primis existimo, hunc casum à P. Thoma Sanchez concepsum, nec verum esse, nec stare posse cum eius doctrina supra posita. Si enim contractus non perficitur, donec utriusque nota sit mutua alterius obligatio, non potest perfici matrimonium, quando lectâ Epistolâ, ille alius consentit coram Parocho, donec ille consensus notus sit alteri contrahenti. Quod rursus à posteriori constat; quia si ego per Epistolam, aut nuncium alicui promittam, aut me obligem, possum reuocare consensum; & Epistolam, aut nuncium, antequam ad notitiam venerit illius, cui me obligare volebam; non potest enim subsistere obligatio, antequam ille alius sciat me obligari, vt fatetur idem Sanchez lib. 1. de Matrimonio, diff. 3. num. 5. & diff. 6. num. 3. Ideo enim non potest obligari homo irreuocabiliter alteri homini per actum voluntatis merē internum. Cum ergo obligatio illius, qui Epistolam accepit, nondum sit nota illi, qui Epistolam misit, poterit reuocari ab ipso, qui Epistolam accepit, & per consequens matrimonio contractus nondum est perfectus; hic enim non est dissolubilis voluntate contrahentium, vt constat.

Cæterum, licet ille casus verus non sit, sunt tamen alii, in quibus constat perfici Sacramentum Matrimonij, quando coniux vel dormit, vel nihil cogitat de Matrimonio, v.g. quando fit per procuratorem; tunc enim contractus perficitur, & Sacramentum recipitur à coniuge abiente, quando eius procurator alibi praestat consensum; ergo tunc con-

*Exsistamus
hunc casum
esse falsum.*

*Deinde licet
verus esse
casus, sint
tamen alii tamen
quibus do-
ctrina nostra
valens.*

133. Restat dicere de Sacramento Matrimonij, de quo in primis certum est, differre ab aliis Sacramentis in hoc, quod voluntas coacta per metum cadentem in constantem virum, & iniuste illatum ad eum finem, non sufficit ad valorem matrimonij, vt cum communī latè docet Thomas Sanchez lib. 4. de Matrimonio, diff. 12. siue id proueniat ex natura ipsius contractus, siue ex lege Ecclesiæ iustis de causis irritante illum; ut cum communī sententia resoluit idem Sanchez diff. 14. quia propter indissolubilitatem matrimonij validi non poterat alia ratione subueniri contra violentiam eorum, qui iniuste matrimonia extorquent, & consuli li-

llo.

*Universitäts-
bibliothek
Paderborn*

178 De Sacramentis, Disp. I X. Se^t. VII.

Instantia.

iux absque aliqua voluntate actuali recipit illud Sacramentum. Dices, non stare hoc cum doctrina proximè tradita, quòd scilicet contractus non perficitur, donec mutua obligatio utrius nota sit: nam coniugi absenti non innoteſcit tunc obligatio alterius coniugis, donec id per nuncium, aut Epistolam accipiat. Respondeo, licet non innoteſcat ipsi coniugi absenti, innoteſcit tamen eius procuratori, qui eius nomine acceptat illam obligacionem, & reddit irreuocabilem: tam enim perficitur contractus, manifestata obligacione procuratori, quam coniugi, qui eadem persona censetur cum procuratore à le constituto.

138. *Idem dicitur* quādo etiam coniuges sunt presentes. Vnde addo, non solum hoc contingere, quando matrimonium fit in absentia per procuratorem, sed etiam, loquendo in rigore Metaphysico, idem posse contingere, quando fit inter praesentes; si enim contractus perficitur, quando obligatio mutua utrius nota est, consequens est, vt tunc perficiatur, quando obligatio eius, qui ultimus consensum exprimit, nota fit alteri: non est autem idem instans, aut idem tempus Metaphysice, quo ultimus exprimit suum consensum, & quo alterum percepit, quia voces peruenient ad auditum per tempus successuum; quare fieri potest, vt, quando hic audit, & percipit, ille aliis iam non cogitet de consensu praestando, nec habeat voluntatem actuali de faciendo, aut recipiendo Sacramento, & tamen tunc recipit illud, quando, altero audiente, perficitur contractus.

Denique aduerto, sicut diximus de Sacramento Pœnitentia, sic in Matrimonio, voluntatem illam, quæ requiritur in recipiente hoc Sacramentum, non debet esse mere habitualem, sed aliquo modo virtualē, quatenus aliquo modo debet esse caula operis. Nam licet coniux sit absens & dormiat, quando perficitur Sacramentum, habet tamen voluntatem præteritam non reuocatam, quæ voluntas fuit causa, quod hic alius consentiret, & obligaret se, atque adeo, quod eius obligatio veniret ad notitiam procuratoris absens; vel fuit causa, quod procurator consentiret, & eius consensus innoteſceret alteri coniugi praesenti; vel denique, quando matrimonium fit inter praesentes, voluntas præterita, qua ultimus coniux consensit, fuit causa, quod post breuissimam illam morulam eius consensus, & voces percipiuntur ab altero coniuge, & ita perficiatur matrimonium; quare semper voluntas illa præterita non est mere habitualis, sed aliquo modo virtualis, & causa operis praesentis.

De numero, & ordine Sacramentorum nouæ Legis, de quo agit S.Thomas quæst.65. nihil occurrat addendum; de singulis enim in particuliari probare, quod sint Sacraenta, pertinet ad tractatum de quolibet eorum in particuliari. De sacramentalibus vero, an conferant ad remissionem peccatorum venialium ex opere operato, dicemus in tractatu de Pœnitentia.

FINIS TRACTATUS DE SACRAMENTIS
IN COMMUNI.

TRACTA